

Zagrebska vremenska napoved: Nespremenljivo.

Politični zapiski

»Hrvatski Dnevnik« zoper Milana Grola

Na prvi napad »Hrvatskega Dnevnika« je g. Milan Grol odgovoril z izjavo, ki smo jo v glavnem večeraj prinesli. Petkova številka »Hrvatskega Dnevnika« pa prinaša že odgovor na to Grolovo izjavo. »Hrvatski Dnevnik« v tem odgovoru pobija Grolove besede o Vojvodini ter sklepa z besedami: »Demokratska stranka danes v Srbiji razmeroma malo pomeni, Milan Grol kot politik pa še manj. Razmere se bodo razvijale brez vsakega ozira na tisto, kar Grol misli. Mi niti en trenutek ne domimo, da Milan Grol ugovarja stvarni in prostorninski pristojnosti banovine Hrvatske, čeprav ve, da je to najmanj, kar je bilo Hrvatim treba priznati, to pa je zato, da bi okrepil odpor zoper nadaljnje hrvatske zahteve. Vendar se motijo on in njegovi prijatelji, če mislijo, da nas bodo tako naglani v defenzivo. Ne, gospod Grol, Jugoslavije ni brez Hrvatov in Hrvatske, Hrvatska pa more dati potrebno moč Jugoslaviji le, če bo močna. Močne Hrvatske pa ni, če se bo od nje ločilo tisto, kar ji pripada in kar k njej teži. In zato, če mu je kaj za državo, mora razumeti tudi potrebe Hrvatske. Takega razumevanja pa doslej ni pokazal, ker je kot strankar udaril na sovinstvene strune, iz katerih bo morda izšel kak mandat po zaslugi novega načrta volivnega zakona, vendar zgodovinskega teka ne bo spremenil. Naj bo o tem prepričan!«

JNS razširja velesrbsko misel

Kakor poročajo hrvatski listi, so bosanski velesrbi začeli izdajati mladinski list, ki nosi naslov »Princip jugoslovenske nacionalne omladine«. V tem listu je zapisano o muslimanski organizaciji »Gajret« tudi tole: »Gajret je srbsko muslimansko kulturno in prosvetno društvo. Zadnje dni se je razširil glas, češ da je Gajret spremenil svojo ideologijo. Zoper take zlonamerne glasove proti temu društvu odločno ugovarjamo. Društvo, ki mu je dal nacionalno dušo O. Džikić, ne more sprejeti svoje nacionalne ideologije.« Tako piše omenjeni list, ki mu nato zagrebiški »Obzorje« takole odgovarja: »Ta list, ki je glasilo JNS, torej brani srbsko miselnost Gajreta. Sicer pa je to docela v skladu s politiko JNS: Med Hrvati razširja lažno jugoslovenstvo, med Srbi pa odkrito propagira velesrbske namene.« — Tako dela ta stranka tudi pri nas na Slovenskem.

G. Vilder o neuspahu JNS

Voditelj SDS, g. Vilder, ki je sicer bil od nekdaj v najožjih stikih s slovenskimi centralisti, ki jih vodi g. dr. Kramer, je v svojem glasilu Nova Riječ napisal članek, kjer je na koncu razlaga, da je akcija JNS za zblizanje z radikali in demokracijo padla v vodo. V članku samem pa pobija tista sredstva vladanja v preteklosti, ki so se jih v obilni meri posluževali zastopniki sedanjega JNS, pa tudi gospod Vilder, ko jim je še drugoval. Značilen je namreč Vilderjev stavek v tistem članku, ki pravi: »Treba nam je ne gorjače, ne pendreka, ne kundača, marveč palčke, dirigentske palčke.«

Naj bo konec SUZOR-ja!

Zagrebska Delavska zbornica in Hrvatska delavska zveza sta postavili predlog, da se OUZD likvidira, namesto te centralistične ustanove pa naj se imenuje posebno ravnanstvo, ki bi izvedlo prenosno tega urada in ustanovilo tri avtonomne blagajne delavskega zavarovanja za področje banovine Hrvatske, za Slovenijo in za Srbijo. Ta predlog sta imenovani organizaciji predložili socialnemu ministru. Upajo, da bo ta predlog sprejet in da se bo tako ukinito delovanje Osrednjega urada, ki ni bil drugega kakor coklja v socialnem zavarovanju, vrh tega pa je ta urad požel velik del dohodkov socialnega delavskega zavarovanja.

Kaj pravijo Madžari v Vojvodini

V Senti je bil sestanek madžarskih organizacij, kjer je poročal bivši madžarski poslanec dr. Leon Deak. Govoril je, kakor poročajo listi, kaj naj store Madžari, da zagotovo madžarskemu življenju v Vojvodini življenjske možnosti. »Madžarska mladina misli, da smo mi v svojem delu prepočasni in zato zahteva hitrejšega dela. V ta namen se madžarska mladina organizira pod geslom avtonomne Vojvodine. To geslo je bilo vrženo v svet in tudi med Madžare v Vojvodini. Toda nosilci te politike niso povedali vsebine te avtonomistične misli kakor tudi ne, kako naj bi se to doseglo. Bivša madžarska stranka je zoper vsakršno avtonomijo Vojvodine, ker bi bil to skok v mrak. Ta boj naj izbojujejo Jugoslovani v Vojvodini, toda mi dobro vemo, da bi Belgrad taka avtonomistična prizadevanja imel za separetanjem. Za Madžare v Jugoslaviji sta dve poti, ali sodelovanje z JRZ ali sodelovanje z dr. Mačkom. Za nas Madžare je važno, kdo bi nam mogel več pomagati. Dr. Maček pozna vsa vprašanja in splošni položaj Madžarov, o čemer je že dal tudi svojo izjavo. Ni pa nam doslej še nič nudil, čeprav bi naj kot podpredsednik vlade mogel marsikaj pomagati. On se sploh ne briga za avtonomistično tibanje v Vojvodini, čeprav se je to gibanje začelo pod njegovim imenom. Zdar ni več govora o tem, naj bi Vojvodina bila avtonomna, temveč gre zdaj mnogo bolj za to, kdo bo kaj od nje dobil. Zato bi bilo napak, ko bi se Madžari potegovali za avtonomijo Vojvodine. Naša naloga je zdaj o tem poročati svojemu narodu, da ne bi šli v svoj pogin. Nato je dr. Deak govoril o pogovori s predsednikom vlade Cvetkovičem o lajšavah za Madžare. Izjavil je, da je namen njegove politike Madžarom v Jugoslaviji zagotoviti potrebne olajšave ter se tako povezati z jugoslovanskimi političnimi življenjem.

Nemški šolski sklad v Jugoslaviji

Osiješki nemški list »Slawonischer Volksbote« v zadnji številki prinaša oklice za namirko v nemški šolski sklad v Jugoslaviji. Naloga te nemške zbirke naj bi bila, dobiti dovolj gromotnih sredstev za nemški šolski sklad. Oklice so podpisali poleg političnega zastopnika nemške skupine Franca Hamma še načelnik nemškega Kulturbunda dr. Sepp Janko ter predsednik nemških gospodarskih zairug dr. I. Trischler. Zbrani denar bi se porabljal za vzdrževanje in razširjanje zasebne nemške propagande, za nemško meščansko šolo, za ustanovitve nemške gimnazije ter še novih meščanskih šol, za ustanavljanje nemških otroških vrtec in nemških strokovnih šol, kakor tudi za zidavo nemških dijaških domov. Kuratorij nemškega šolskega sklada zastopata bivši senator dr. Grassl in dr. Andreas Zimmermann.

Zanimiva pravda v Belgradu

Stojadinovičev brat toži zaradi agencije »Fournier«. Toženi Pantovič nastopa dokaz resnice

Belgrad, 16. februarja. m. Pred tukajšnjim sodiščem je bila danes razprava proti bivšemu poslancu Dragoslavu Pantoviču, ki ga toži prav tako bivši poslanec in ravnatelj »Vremena« Dragomir Stojadinovič zaradi interpelacije, ki jo je 2. aprila vložil proti njemu Dragoslav Pantovič v skupščini, v kateri popisuje delovanje agencije »Fournier« in njenega dopisnika v Belgradu Dragomirja Stojadinoviča. Razen Dragoslava Pantoviča toži Dragomir Stojadinovič tudi Damjana Sočiča, urednika »Pravde«, in Vladimirja Ribnikarja, ravnatelja »Politike«, ki sta objavila Pantovičevo interpelacijo. V tožbi predlaga Dragomir Stojadinovič sodišču, naj se vsi obsojijo solidarno na plačilo stroškov kazenskega postopanja v znesku 10.000 din, kakor tudi na zasebnopravno terjatev za klevete v znesku 100.000 din.

K obravnavi Dragomirja Stojadinoviča ni bilo, ampak ga je zastopal njegov odvetnik Stefanovič. Po prečitani obtožnici je obtoženi Pantovič izjavil, da se ne čuti niti malo krivega. Pantovič je v obširnih izjavah dokazoval z raznimi poročili in bilten agencije »Fournier« svoje trditve. Obširno je govoril tudi o razmerah pri »Vremenu« ter je izjavil, da je tudi sam imel svojočasno več delne »Vremena« ter je v to podjetje svoj čas vložil

250.000 din. Ko pa je prišel Peter Živković, je vse razgalil. Pozneje je »Vreme« prišlo v roke dr. Stojadinoviča in je bila sezidana nova palača. Pantovič pravi, da je prebral listo delničarjev, toda med njimi ni našel svojega imena. Pantovič je na podlagi obsežnega materiala trdil, da je ta agencija s svojimi poročili o stanju v državi zelo škodila državnemu interesu. Zaradi teh govorov je bila tudi preiskava v »Vremenu« ter Pantovič pravi, da je ob tej priliki našla policija okrog 3000 revolverjev in okrog 5000 bikovk. Pantovič predlaga, da se v zadevi agencije »Fournier« zaslišijo priče ravnatelj agencije »Avala« Djordje Perić, Boško Bogdanović, Grga Kostić, Miloš Brašić, Vernie Ramondi, Aleksander Stojković, Pavle Popović, Milan Čalić in ga. Zozeta Dragutinović ter sedanjí komisar »Vremena« Nenad Djordjevič. Nadalje naj se zasliši Jean Usar, časnikar iz Pariza, ki ima prav tako vloženih delnic pri »Vremenu« za 300.000 din. Ta naj opiše, kako je postal delničar »Vremena«. Toženi Pantovič je obširno govoril tudi o bivšem generalnem konzulu Milanu Schwarzu v Curlihu, ki se zdaj piše Savič.

Sodišče je predlog toženca glede zaslišanja priš sprejelo ter so bo razprava nadaljevala dne 1. marca.

Novi bolgarski zun. minister se poslavlja od Belgrada

Belgrad, 16. febr. m. Novi bolgarski zunanji minister Ivan Popov se je snoči vrnil iz Sofije v Belgrad. Na železniški postaji ga je poleg osebe bolgarskega poslanstva pričakovalo tudi več časnikarjev, s katerimi se je zunanji minister pristrčno rokoval. Kakšne posebne izjave pa časnikarjem ni hotel dati.

Danes je bil novi zunanji minister Ivan Popov sprejet pri predsedniku vlade Cvetkoviču, nato pa je napravil več obiskov v zunanjem ministrstvu. Dopoldne je obiskal tudi trgovskega ministra Andresa, kateri se je s popoldanskim

vlakom odpeljal v Zagreb. Gosp. Popov je preostali čas prebil v bolgarskem poslanstvu, kjer je urejeval vso zasebne zadeve, ker hoče čimprej urediti vse stvari in odpotovati v Sofijo. V Sofiji hoče biti še pred prihodom novega jugoslovanskega poslanika Milanoviča, ki bo te dni dopotoval na novo službeno mesto v Sofijo, ker je do sedanjí poslanik Momčilo Jurišić že zapustil bolgarsko prestolnico ter se nocoj vrača v Belgrad. Novi bolgarski zunanji minister Ivan Popov mora čim prej odpotovati v Sofijo tudi zaradi bližnjega zasedanja bolgarskega sobranja.

Blago, ki mu bodo nadzorovali cene

Nova določila kmetijskega in trgovskega ministra

Belgrad, 16. febr. AA. Trgovinski in kmetijski minister sta na podlagi uredbe o kontroli cen podpisala tale odlok:

1. Da se kontrola cen v smislu uredbe o kontroli cen ima izvajati za tole blago: kruh, moka (izvzemši Ogg), otrobe, domače testenine, riž, kavo in njene surogate, čaj, jedilno olje, razen v steklenicah in ročkah do 5 kg mast, sveže meso, milo (izvzemši luksuzno), sveče vseh vrst, parafin, drva, premog, srbsko platno, bombažno platno beljeno, pravi gradl obeh najcenejših vrst, kretone obeh najcenejših vrst.

bombažna prediva, sukanec od 200 do 1000 jardov, vse vrste razen svilnatga, flanela in porhant za obleke, sukno, volna za pletenje in vezenje, lopate, kose, srpi in motike.

2. Urad za kontrolo cen pri trgovinskem ministrstvu in pristojne splošne upravne oblasti druge stopnje bodo takoj začele opravljati poverljive jim funkcije v zvezi s kontrolo cen navedenega blaga.

3. Ta odlok stopi v veljavo, ko ga razglase »Službene novice«.

Dr. Stojadinovič snuje »srbsko radikalno stranko«

Belgrad, 16. febr. m. Skupina bivšega predsednika vlade dr. Stojadinoviča je imela zadnje čase s svojimi političnimi pristaši v svoji politični pisarni v Pašičevi ulici več sestankov, na katerih so razpravljali o političnem položaju ter o zadržanju te politične skupine v odnosu do drugih političnih strank. Kakor smo že svoje dni poročali, je ta politična skupina hotela nastopati skupno z nekaterimi drugimi sorodnimi skupinami. Do takega sodelovanja pa ni moglo priti, kajti tudi radikalni

glavni odbor ni hotel več slišati o obnovi stikov z dr. Stojadinovičem.

Zato se je ta politična skupina odločila, da bo nastopala samostojno in organizirala svojo politično stranko. Stranka se bo najbrž imenovala Srbska radikalna stranka in bo imela nalogo braniti srbstvo v interesu jugoslovanstva. Glede sporazuma s Hrvati Stojadinovičeva skupina zavzema odklonilno stališče. To se pravi, sporazuma načelno ne more odobriti, ga pa sprejema kot dovršeno dejanje, ki je bilo napravljeno brez sodelovanja te politične skupine. S tem pa ni rečeno, da ta skupina ne bo zahtevala revizije sporazuma s Hrvati.

Iz poučenih krogov te politične skupine izveemo, da bodo Stojadinovičevi somišljeniki vzeli v svoj program tudi točko, v kateri ne zahtevajo samo spremembe kompetenc, temveč tudi spremembo meja banovine Hrvatske.

Radikali pripravljajo oklic

Belgrad, 16. febr. m. Kakor smo že poročali, se je vrnil iz Nisa član glavne radikalne stranke, bivši minister Krsta Miletić. Njegov pogovor z voditeljem staroradikalov Aco Stanojevičem je bil v zvezi z oklicem, ki ga bo glavni odbor izdal zaradi zbiranja radikalov.

Dr. Kramer spet napada režim HSS na Hrvatskem

Ugovarja tudi slovenski avtonomiji. — Njegova JNS v Belgradu pa v znamenju velesrbsstva hujska Srbe zoper sporazum

Na naše zadnje tozadevne ugotovitve z zadnjega Kramerjevega shoda, kjer je napadel HSS in njen režim na Hrvatskem, je »Jutro« odgovarjalo ter skušalo izbrisati neprijetni vtis naših ugotovitev. Verjamemo, da bi »dravski del JNS« pri Hrvatih še naprej dal veljati za nekakega zaveznika in prijatelja »za vse slučaje«, obenem pa bi delal politiko, ki jo dikтира osrednja JNS, ko zadnje čase razširja velikosrbsko agitacijo med Srbi zoper sporazum.

Danes imamo priliko znova ugotoviti, kakšna je miselnost naše JNS, ki se prav v ničemer ni spremenila od takrat, ko je kot vladna stranka strahovala Slovence, Hrvate in Srbe. Bili so sicer dobrodušni gospodje, ki so verjeli, da se je stranka s svojimi voditelji vred (saj je sestavljala prav za prav le iz voditeljev) spremenila in poboljšala, zlasti, ko je nekaj časa tako odkrito pozdravljala sporazum. Zgodilo se je celo, da je ta stranka nekaj časa na Slovenskem vodila glavno kolo zoper dr. Koroščevo politiko le zato, ker se ji je zdelo, da »slovenske avtonomije« se ni. Kmalu pa se je nekam zasukalo. »Jutro« je začelo zatirjevati, češ da je »vprašanje slovenske avtonomije« treba še preudiriti. Pravilo je: Ni sicer nobenega dvoma, da do tega pride, vendar je treba še počakati. To je bila voda na mlin tistim, ki bi radi to vprašanje zavlekli. Zdar pa je dr. Kramer na svojem shodu odkrito povedal, kaj misli o slovenski avtonomiji ter tudi še bolj odkrito povedal, kako zvest zaveznik dr. Mačkove politike je bila njegova stranka takrat, ko se je še smukala okoli dr. Mačka.

Pretekli četrtek, dne 15. t. m., je dr. Kramer imel zopet sestanek svojih zvestih JNSarjev pri sv. Jakobu v Ljubljani. Prišlo jih je menda kakih 50. Tem svojim je dr. Kramer govoril o svoji politiki ter med drugim naglasil te-le misli:

»Zadnjič me je »Slovenec« napadel. Prav sem kritiziral hrvatski totalitarni režim. Prav to naglašam tudi danes. Dr. Maček se mora zavedati, da je primoran biti deležen svoje oblasti. Obžalujemo pa, da se je pričelo s tremi narodi, a moramo s temi dejstvi računati in s tem svojo politiko vskladiti. Toda

Minister dr. Krek

v Sloveniji

Belgrad, 16. febr. m. Gradbeni minister dr. Miha Krek je odpotoval v Ljubljano. V nedeljo bo imel shod JRZ v Slovenj Gradcu in Šoštanj.

Kaj JNS vse želi

Belgrad, 16. febr. m. Danes dopoldne je dopotoval v Niš Ilija Mihajlovič, znani bogataš in član glavnega odbora JNS ter bivši pristaš narodne radikalne stranke. Po prihodu v Niš je obiskal funkcionarje JNS, nato pa voditelja staroradikalov Aco Stanojeviča. Časnikarjem je izjavil, da sta z Aco Stanojevičem stara prijatelja ter so bili razgovori med njima čisto informativnega značaja. Ilija Mihajlovič je izjavil, da je zadovoljen ugotovil, da se je stanje Ace Stanojeviča zelo dobro popravilo. V nadaljnjem pogovoru so časnikarji stali Mihajloviču vprašanje o znanem predlogu JNS za sodelovanje z demokrati in radikalnim glavnim odborom. Na to vprašanje je Mihajlovič izjavil, da je bil njihov predlog docela načelen, če bi se sprejel, bi se izdala načelna platforma. Na vprašanje, ali je v tem primeru prišlo do kakih rezultatov, je Mihajlovič izjavil, da JNS želi, da bi se to sodelovanje uresničilo.

Mlakarjeva dosegla

ogromen uspeh

Ljubljana, 16. febr.

Nocoj sta v ljubljanski Operi plesala balet »Lok« naša umetnika Pia in Pino Mlakar. Operno gledališče je bilo do zadnjega sedeža razprodano. Slovesne predstave se je udeležil tudi predsednik senata g. dr. Anton Korošec, v ložah pa smo opazili tudi g. bana dr. Marka Natlačenca z gospo, mestnega župana dr. Adlešiča z gospo, predsednika apelacijskega sodišča dr. Golio z gospo. Med prvim odmorom sta prišla pozdravit predsednika senata upravnika narodnega gledališča akademik Oton Župančič in ravnatelj opere dr. Vilko Ukmar. Odlična predstava je v vseh ozirih žela ogromen uspeh.

Novice s Poljske

Angers, 16. febr. d. Pat poroča: General Sikorsky je v Lionu nadziral oddelke poljskega vojnega letalstva, ki so v tej pokrajini. Te zračne formacije so pripravljene, da odidejo na bojišče.

Vickham Steed je v zadnji številki »Svobodne Evrope« popisal vlogo Poljske v zadnjih mesecih sedanje vojne. Angleški časnikar pravi, da sta Francija in Anglija bili obvarovani vojnih grozot po zaslugi žrtve pogumne Poljske, ki je zopet enkrat v zgodovini pokazala, da je bramba proti nasilju. Kakor je bila Belgija med bivšo svetovno vojno podoba pravice, tako je danes Poljska simbol pravice proti nasilju. Steed zaključuje svoj članek s trditvijo, da ni mogoče doseči trajnega miru, ako Poljska ne bo obnovljena.

Poljski kulturniki krogi so v žalosti radi smrti Bronislava Dembinskega, znamenitega zgodovinarja in honorarnega profesorja vseučilišča v Poznanju in častnega doktorja vseučilišča v Oxfordu ter člana Poljske Akademije. Profesor Dembinski je umrl zadet od kapi v Poznanju.

Varšava, 16. febr. AA. DNB: Belgijski rdeči križ je poslal, kakor poroča »Warschauer Zeitung«, za poljsko prebivalstvo 5000 kg živeža, 1700 kg zdravil in okoli 550 kosov perila. To pošiljko so na željo belgijskih darovalcev izročili s posredovanjem belgijskega podkonzula v Varšavi nemškemu županu dr. Dengelu, ki mu bo pošiljko razdelil med prebivalstvo. Dengel je odredil komisijo za razdelitev pošiljke; v komisiji so znani zastopniki poljskega prebivalstva. Komisija bo izdelala načrt o razdelitvi, nato bodo pa živež, zdravila in perilo razdelili preko turškega Rdečega križa in preko ameriškega odbora med siromašno poljsko prebivalstvo. To podpiranje belgijske pomožne akcije po nemških oblastvih, piše »Warschauer Zeitung«, kaže prav tako, kakor podpiranje delovanja ameriških kvekerjev v zasedenem poljskem ozemlju, da so nemška oblastva za vsak lojalni poskus, da se težavni položaj poljskega prebivalstva v generalnem guvernementu omili in da so Nemci pripravljene podpirati vse takšne akcije.

hrvatsko vprašanje ne sme postati izhodišče novih zahtev. Hrvatski totalitarni režim je v rokah le ene stranke. Volji te stranke se mora vse pokoriti: cenzura, gospodarstvo in politika, dovoljena ni prav nobena kritika. Ta totalitarnost se nikakor ne bo mogla držati. Kakor hitro bodo namreč Hrvati zaposleni s svojimi težavami, bo prišel pametnejši ton.

Izjavljam pa, da za Slovenijo odklanjamo take vrste totalitarni režim in se bomo z vsemi sredstvi uprli takemu političnemu nasilju. Mi Slovenci nimamo svojega voditelja ter ne more nihče govoriti v imenu slovenskega naroda. Z izolacijo Slovenije bo nastopila gospodarska, kulturna in socialna katastrofa....

Tako je dejal g. dr. Kramer, ki nikomur ne prizna pravice govoriti v imenu slovenskega naroda, ki pa je dolga leta v Belgradu sam in edini nastopal kot nekaj zastopnik Slovencev, čeprav za to od slovenskega naroda res ni imel prav nobene pooblastila. Mislimo, da je danes nesporno, da je dr. Korošec legitimni zastopnik Slovencev, vsaj tistih, ki jih nikdar ni bilo sram, da so Slovenci.

In ta dr. Korošec je vsaj toliko Slovenec in Jugoslovane, da ve, kakor ve vsak resnični Slovenec in Jugoslovane v tej državi, da avtonomija Slovenije ne more pomeniti nobene izolacije ter zato ne more biti nobene katastrofe. Toda navedli smo te Kramerjeve besede zato, da vsa javnost vidi, kako je voditelj JNS nastopil zoper avtonomijo Slovenije.

Kar se tiče »totalitarnega režima na Hrvatskem«, o tem naj se z dr. Kramerjem pomenijo Hrvati sami, mi le znova ugotavljamo, da je na Hrvatskem na vladi SDK, torej koalicija Hrvatov in SDS, kjer je bil nekdanji doma tudi dr. Kramer ter s samostojnimi demokrati in HSS vred sklepal federalistične resolucije. Zakaj se danes izogiba svojim pristašem povedati, da na Hrvatskem ne vlada le HSS, marveč tudi SDS, bivša politična domovina dr. Kramerja, preden je nastopila JNS? To je vprašanje zase.

Izjava novega bolgarskega vladnega predsednika

Ne izpremeni se ne zunanja ne notranja politika

Sofija, 16. febr. m. Novi predsednik bolgarske vlade in prometni minister dr. Bogdan Filov je danes dopoldne sprejel bolgarske in tuje častnike ter je o programu nove bolgarske vlade izjavil sledeče:

»Ker je Nj. Vel. kralj sprejel prošnjo dosejanja predsednika vlade dr. Kiosevanova, da ga iz zdravstvenih razlogov razreši dolžnosti, ki mu je bila zaupana, je Nj. Vel. kralj zaupal meni sestavo nove vlade. Želim posebno poudariti, da bo ta vlada, ki je z malimi izjemami ohranila prejšnjo sestavo, izvajala dosledno zunanjo politiko vlade dr. Kiosevanova. V izvajanju te politike, bodro navdahnjene od Nj. Vel. kralja, sem imel istotako čast sodelovati gotovo dobo z g. Kiosevanovim, s katerim me že zdavnaj veže najprijetnejše prijateljstvo in katerega pojmovanje o vodstvu države sem vedno v vsem delil. Dejstvo, da je za zunanje ministra imenovan g. Ivan Popov, ki je prav tako osební prijatelj dosejanega predsednika vlade in zunanje ministra dr. Kiosevanova in ki je bil njegov važni sodelavec pri izvajanju zunanje politike, je jasen dokaz, da ostane ta politika nespremenjena tudi v bodočnosti.

Ako je potrebno z nekaj besedami povzeti politiko vlade, potem lahko rečem, da bo ta politika ostala tudi nadalje politika miru in nevtralnosti, politika notranje pomiritve, narodnega edinstva, gospodarskega dviga in kulturnega napredka. Ta politika popolnoma ustreza čustvom in željam bolgarskega naroda. Smatram za potrebno, da poudarim, da bo vlada, kateri imam po zaupanja in naklonjenosti državnega poglavarja čast predsedo-

vati, storila vse napore v tej smeri. Vsa njena skrb bo osredotočena kakor doslej v blagostanju naroda, ki bo strnjen v vrste okoli osebnosti svojega vrhovnega voditelja kralja Borisa, in bo nadaljevala z delom za dvig države.

Potem, ko je predsednik vlade prof. Filov prebral izjavo, se je še nekaj časa razgovarjal s častniki, ki so mu stajali najrazličnejša vprašanja. Tudi pri tej priliki je novi predsednik poudaril, da bo zunanja politika nove vlade ostala taka, kakršna je bila za njegovega predsednika dr. Kiosevanova.

Na vprašanje častnikov, kako je z vprašanjem okrepitve gospodarskega sodelovanja med Bolgarijo in njenimi sosedami, je predsednik vlade prof. Filov odgovoril:

»Ustanovitev bolgarsko-jugoslovanske trgovinske zbornice v Beogradu in v Sofiji je dokaz teh naporov.«

Na vprašanje, kdaj se bo sestalo novo sobranje, je predsednik vlade izjavil, da verjetno dne 24. februarja. Sestanek sobranja se prične s prestolno besedo.

Na vprašanje častnikov, če sedanja bolgarska vlada pomenja gotovo stopinjo na poti k ureditvi in demokratizaciji notranjih vprašanj, je predsednik vlade prof. Filov izjavil:

»Vsekakor predstavlja vsaka sprememba vlade ukrep za neko novo dobo. Toda v tej smeri ni treba pričakovati nobenih posebnih sprememb. Osnovna smernica notranje politike ostane ista, kot je bila pod prejšnjo vlado dr. Kiosevanova.«

Prizadevanja Italije za mir na Balkanu

Gre za poravnavo spora med Romunijo in Madžarsko

Rim, 1. febr. b. Ob prihodu šefa romunske mla-nske organizacije Sidoroviča v Rim, poudarjajo italijanski listi, da je to najboljši dokaz za prisrčne odnose med Italijo in Romunijo. Prihod Sidoroviča pomenja tudi pripravo za diplomatsko akcijo obeh držav za ureditev romunsko-madžarskih odnosov, ki so danes najtežji problem v podonavski kotlini. Balkanske države so v kratkem pokazale v Beogradu dobro voljo za ureditev vseh spornih vprašanj na Balkanu in z vsemi silami delajo na to, da pride končno do mirnega sožitja med njimi. Rimski politični krogi so prepričani, da bo v kratkem prispel v Rim romunski zunanji minister Galencu, za njim pa tudi madžarski minister grof Czaky. Vse kaže, da bo za ureditev odnosov med Romunijo in Madžarsko igrala važno posredovalno vlogo Italija, ki ima največjo korist od tega, če balkanski narodi živijo v slogi in solidarnosti ter predstavljajo močno celoto, ki se bo lahko s skupnimi silami uprla vsakomur, ki bi skušal ogroziti Balkan in Podonavje.

Von Papan pride v Rim

London, 16. febr. b. »Daily Telegraph« poroča iz Rima: Dosedanji nemški poslanik v Rimu von Mackensen bo kmalu odpotoval in ga bo zamenjala agilnejša oseba. Gotova nasprotja, ki so nastala pri načrtu izseljevanja Nemcev iz Južne Tirole, očitajo Mackensenu. Poučeni krogi omenjajo, da bo imenovan za novega nemškega poslanika v Rimu von Papan. Bržkone tudi ni slučaj, da se pravkar mudita v Rimu gospa von Papan in njena hčerka.

Nemška ponudba Romuniji

Bukarešta, 16. febr. b. Dopolnjen »Daily Telegraph« poroča, da je nemška vlada stavila romunski vladi uradno ponudbo za sklenitev neke vrste »gentlemen's agreementa«. Na temelju tega sporazuma je

Amerika in vprašanje verske vzgoje

Po načelu popolne nevtralnosti v zadevah svetovnega nazora in vere, kakor je to določeno v ustavi, je v Združenih državah Severne Amerike 16 milijonov otrok, ki ne uživajo nobenega verskega pouka. Po sto in petdesetih letih, odkar velja ta postava, sklenjena po vzorcu Francoske, je država sama uvidela, da ni več času in potrebam primerna in da je prinesla veliko škodo. V ameriškem parlamentu obravnavajo sedaj poročilo, predloženo članom kongresa, v katerem je rečeno, da je vera bistven del državlanskega življenja in da je treba resno premisljevati in nekaj ukreniti, da se stanje, ki v tem oziru v Združenih državah vlada, spremeni.

V vladno belo hišo v Washingtonu so te dni povabili dušne pastirje vseh različnih ver in vzgojencev ter jim predložili sledeče vprašanje: »Kako naj se uporabljajo sredstva vere, da se zadovolji potreba ameriške mladine po verski izobrazbi, ne da bi se žalila svoboda vesti in načela, da sta Cerkev in država ločeni.« V razpravi so vsi izrekli mnenje, da sta moralni blagor osebe in socialna blaginja nad snovnim blagostanjem, tehničnim napredkom in golo vednostjo. V gori omenjenem referatu kongresu je rečeno, da je Amerika z ogromnimi koraki napredovala v znanstvenih izsledkih, v tehniki in v vprašanju fizičnega blagostanja, da pa hkrati vlada v njej velika nevednost glede vrednot umetnosti, morale in vere. Odgovornost za to pada večji del na starše, ki se ne brigajo za duhovno stanje in napredek svojih otrok. Na konferenci v beli hiši pa so tudi rekli, da je bila pred vojno za neodvisnost z Anglijo vera v ameriških deželah del mladinske vzgoje in da so bile šole takrat popolnoma verske. Verski pouk so, kakor so ob tej priliki ugotovili, izključili iz državne uprave po vplivu za vero brezbriznih ali celo veri sovražno nazorov francoske revolucije, ki je bila vzor osvobodni Ameriki.

Tako je ta važna zadeva prišla tudi v Združenih državah Amerike na dnevni red in časopisi so začeli sedaj o njej obširno razpravljati.

Nemčija pripravljena varovati Romunijo proti Madžarski in Sovjetski Rusiji. Nemčija je ponudila romunski vladi jamstvo za romunske severne meje proti Sovjetski Rusiji za dobo desetih let, za romunske vzhodne meje proti Madžarski pa za dobo petih let. Za protiuslugo bi se morala Romunija napraviti Nemčiji zavezati, da bo ostala brezpogojno nevtralna, kar po nemškem razumevanju pomeni, da zadosti vsem njenim gospodarskim željam. Dopolnjen dvomi, da bi bila Romunija pripravljena to nemško ponudbo preučiti.

Na zapadni fronti

Pariz, 16. febr. t. Havas. Poročilo generalnega štaba z zahodne fronte se glasi: Topniški ogenj na obeh straneh, posebno izrazit pri Bliesu.

Pariz, 16. febr. AA. Havas: Včeraj je neprestano snežilo, tako da je bilo otežkočeno sleherni gibanje. Dogodkov ni bilo skoraj nobenih, razen topniškega ognja tu pa tam. Delovanje letalstva neznatno; le eno francosko letalo je letelo nad nemškimi postojankami.

Nemčija bo poostrila podmorniško vojno

Rim, 16. febr. b. »Gazzetta del Popolo« poroča iz Berlina, da bo Nemčija poostrila podmorniško delovanje proti trgovskim ladjam nevtralnih držav in da bo vse vojno področje v Severnem morju minirala. S tem hoče Nemčija preprečiti, da bi nevtralne ladje plule v angleške luke, zlasti pa v angleške kontrolne luke. Nemčija pričakuje, da bodo zaradi tega nevtralne države vložile skupen ugovor pri britanski vladi, ker ne bodo mogle dolgo prenašati šikan, ki jih zavezniško brodogradnja izvaja nad njihovimi trgovskimi ladjami.

Ladja za ladjo tone

London, 16. febr. b. Admiraliteta britanske mornarice poroča, da so zavezniške ladje unišile zadnji teden šest nemških podmornic. Ena izmed teh podmornic je prežala na britansko križarko »Exeter«, ki jo je hotela potopiti, da se maščuje za izgubo nemške križarke »Admiral Graf von Spee«. Na svoji preži pa se ni mogla vzdržati napada na angleško trgovsko ladjo »Sultan Star«, ki je prevažala meso. Pol ure po napadu na to ladjo je doletela tudi nemško podmornico ista usoda.

London, 16. febr. t. Reuter. Danes je nemška podmornica ob angleški vzhodni obali torpedirala dve danski ladji. Ena od teh je »Rhône«, 1064 ton, druga pa »Sleipner«, 1066 ton. Z »Rhône« je bilo rešenih šest članov posadke in šest potnikov, z ladjo »Sleipner« pa je bilo rešenih šest mornarjev. Na obali škotske je morje vrglo na čeri kose razbite norveške ladje. Norveška ladja »Bisp«, 1000 ton, in norveška ladja »Star«, 1168 ton, ki sta pluli iz Anglije v Norveško, sta tudi proglašeni za izgubljeni ker bi morali biti že zdavnaj na cilju, vendar o njima ni nobenega sledu.

London, 16. febr. AA. Reuter. Ob vzhodni angleški obali našli ostanke italijanske ladje »Giorio Olsen«. Na ladji ni bilo več rešilnih čolnov. Izve se, da se je 17. mornarjev s te ladje rešilo. Oslo, 16. febr. AA. Izve se, da sta v ponedeljek zvečer dve močni eksploziji zelo poškodovali norveško petrolejsko ladjo »Albert Elsworth«. Posadka ladje je morala skupno s posadko norveške motorne ladje »Snezad«, ki je bila prej vkrancana na petrolejsko ladjo »Albert Elsworth«, prebiti noč v rešilnih čolnih. Drugo jutro se je posadka vrnila na ladjo, ki je bila samo poškodovana.

Berlin, 16. febr. AA. DNB. Estonski tisk je objavil vest, da je neko nemško letalo s strojnico streljalo na posadko potopljene estonske ladje »Linda« na Severnem morju v trenutku, ko je posadka te ladje prestopala v rešilne čolne. Z nemške strani se ugotavlja, da se nemške letalske sile bore proti sovražnim letalskim silam, vojnim ladjam, patrolnim ladjam, konvojem ter obalskim in patrolnim objektom ter proti oboroženim trgovskim ladjam, ker smatrajo vse to za vojne plovne objekte, da pa po borbi nudijo nasprotniku vsako pomoč pri reševanju življenj, kar so dokazali v številnih primerih. Zaradi tega se vesti estonskega tiska o streljanju na posadko ladje »Linde« v ničemer ne razlikuje od angleškega tiska, ki prinaša vesti o podobnih grozodejstvih.

Rio de Janeiro, 16. febr. t. Reuter. Brazilska vlada je poslala drugim ameriškim vladam noto,

Nova angleška bojna letala

Mrzlična delavnost angleške industrije

London, 16. februarja. dl. Britanska gospodarska agencija poroča o velikem porastu proizvodnje jekla. Leta 1914 je Anglija izdelala 8 milijonov ton surovega jekla letno in celo britansko cesarstvo 9 milijonov ton (Francija 1 milijon ton). Toda sedaj ga Anglija izdelala 14 in pol milijona ton, britansko cesarstvo 18 in pol milijona ton, Francija pa 10 milijonov ton. Skupno torej 28,5 milijonov ton. (Nemčija okrog 20 milijonov ton). Bakra je Anglija 1914 pridelala 85.000 ton, sedaj ga pridelala 600.000 ton; svinca 130.000 ton, danes ga pridelala 630.000 ton; nikla 20.000 ton, sedaj ga pridelala 95.000 ton; aluminija 14.000 ton, danes 88.000 ton; azbesta 98.000 ton, a sedaj 344.000 ton.

Anglija se šele sedaj resno oborožuje

London, 16. febr. dl. Iz angleških virov poročajo zanimive podatke o angleški vojaški nepriljubljenosti se v dobi takozvane sudetske krize. Stotnik Hart je napisal knjigo, v kateri pravi, da je 26. septembra 1938 Anglija eicer mobilizirala, toda ta mobilizacija je pokazala silno nepriljubljenost. Še šest dni po mobilizaciji je bilo vojaškim izvedencem popolnoma jasno, da skoraj polovico angleškega topništva ni bilo sposobnega, da bi moglo sodelovati ob kakem sovražnem napadu. Položaj v letalstvu pa je bil sledeč: Anglija je imela letal prve vrste okrog 1650, a Nemčija 3300; od teh bombnikov Anglija 1000, Nemčija pa 1500; mesečna letalska proizvodnja v Angliji 250 do 300, a v Nemčiji 500 do 600. Velika populstivost Anglije v tej dobi je torej umiljava.

Se mnogo manj pripravljena pa je bila Anglija v času takozvane »abesinske krize«. Ko je bila abesinska kriza na visku, je angleška admiraliteta podala naslednje poročilo:

1. Angleško brodogradje ima streljiva ravno za eno bitko.
2. Naše ima vojno brodogradje komaj za tri mesece.
3. Anglija nima dovolj vodnih bomb za borbo proti podmornicam.
4. Angliji primanjkuje torpedov in min.

V tej luči je politika Anglije v zadnjih dveh letih čisto razumljiva.

Letala

Angleško zračno vojno brodogradje razpolaga z mnogimi vrstami letal. Toda ponos angleškega letalstva so tri lovška letala in sicer tipa »Spitfire«, »Hurricane« in najnovejša letala »Defiant«. Letalo »Defiant« je bilo zgrajeno že pred vojno, vendar pa so inženirji čakali na vojne izkušnje, predno ga prično graditi v velikih množinah.

»Spitfire« in »Hurricane« veljata za izvrstni angleški letali. Oba tipa imata po osem strojnič, ki jih pilot lahko sproži samo s pritiskom na gumb. Toda te strojnič so vdelane v krila aparata, tako da smer, v katero leti letalo, že tudi določa smer, v katero letalo more streljati. Pilot torej more na sovravno letalo streljati le na ta način, da se s celim svojim aparatom obrne naravnost proti bombniku, ki ga hoče napasti. Kaj to pomeni, težko presoja tisti, ki ni v letalski stroki poučen.

Treba je le pomisliti, da je letalo tipa »Spitfire« najhitrejša angleška letala s 590 km hitrostjo na uro. Torej je hitrejši kot nemški »Messerschmidt«.

Predavanja sira Amerija v Zagrebu

»Če bo vojna trajala še šest mesecev, potem ni nobenega dvoma, da bo Nemčija poražena«

Zagreb, 16. februarja. b. Sinoči je imel v angleški čitalnici v Zagrebu predavanje sir L. S. Amery, ki sodeluje z Winstonom Churchillom. Govoril je o angleški vojni sili in dasi je izpolnil komaj 21. leto, je govoril s spretnostjo starega politika, ki so mu stvari dobro znane, kar pomenja, da je vzgojen v krogih, ki odločajo usodo britanskega cesarstva. Po njegovem mnenju bo odigrala usodno vlogo v sedanjih vojni premoč v zraku. On je mnenja, da bodo v 6 mesecev nemške zaloge letalskega materiala izčrpane, nova proizvodnja letal pa bo odvisna od surovin, ki jih mora Nemčija uvažati. Izjavil je, da je kot dopisnik »Daily Expressa« v Španiji srečal gospoda Messerschmitta, ki je preizkušal svoja letala v tedanji državljanski vojni. Messerschmitt je bil mnenja, da so nemška letala najmanj tako nagla kakor angleška, da pa so zgrajena iz krepkejšega materiala in da lahko vzdržijo kakih 250 letalskih ur več kakor angleška.

Nato je govoril: Amery o angleški vojski ter je dejal, da je leta 1914 Anglija postavila samo 800.000 vojakov, medtem ko jih je bilo leta 1917 že 8 milijonov. Anglija ima danes v Franciji okrog pol milijona mož. Do aprila se bo to število podvojilo, do februarja 1941 pa bo imela Anglija pod orožjem 8 milijonov mož. Ako se bo torej vojna nadaljevala še leto dni, bo razmerje med zavezniškimi in nemškimi četami na zahodnem bojišču 2:1.

Govoril je tudi o angleški vojni mornarici, ki po njegovem mnenju sploh nima resnega nasprotnika. Dejal je tudi, da ima Anglija velike rezerve zlata v vrednosti 560 milijonov funtov in da Južna Amerika proizvaja letno za 175 milijonov zlata. Poleg tega ima Anglija 400 milj. funtov kapitala v tujini. To pomeni, da lahko uvažuje, ne da bi ji bilo treba izvoziti eno samo tona. Navzile vsemu temu pa se je angleški izvoz od začetka vojne povečal za 7%. Svoje predavanje je končal z besedami: »Ako bo vojna trajala še 6 mesecev, potem ni nobenega dvoma, da bo Nemčija poražena.«

tudi hitrejši, kot so najnovejši aparati tega nemškega tipa znanke »ME 110«. »Spitfire« je najhitrejša sodobno vojni letalo. S to hitrostjo torej, 590 km, drvi proti sovražnemu letalu. To se pravi, da napravi vsako sekundo 164 m. Pilot lahko izstrelji vsako sekundo 200 strelcev. Ako hoče proti svojem nasprotniku izstreliti 1000 strelcev, ima za to iz pet sekund na razpolago. V teh petih sekundah, ki prav za prav predstavljajo celoten čas zračne borbe, preleti »Spitfire« 820 m. To se pravi, da mora pilot vsaj v razdalji enega kilometra (preje se ne izplača) pričeti s streljanjem, kajti imeti mora še nekaj hipov časa, da zadnji trenutek svoje letalo obrne in prepreči udar s sovražnim letalom. Prav tako je zgrajeno tudi letalo tipa »Hurricane«, ki pa je nekoliko počasnejše kakor »Spitfire«, in tudi počasnejše kakor »Messerschmidt«.

Angleška tehnika pa je sedaj zgradila nov tip letala »Defiant«. To letalo je nekoliko počasnejše

PFAFF
ŠIVALNI STROJI
IGN. VOK. TAVČARJEVA 7

kakor »Spitfire«, ima pa to prednost, da ima štiri strojnič v vrtilnem stolpu. To se pravi, da more to letalo streljati na nasprotnika brez ozira na smer, v kateri letalo samo leti. Vse štiri strojnič pa streljajo istočasno. Hitrost je eicer nekoliko manjša, ali še vedno večja, kakor vsakega bombnika.

Smatrajo, da je »Defiant« kot lovsko letalo angleški odgovor na dva nova nemška bombnika in sicer »JU-88« z dvema motorjema in tremi strojničami in »HA-140« s štirimi motorji, strojničami in topom. Verjetno je to letalo izdelano iz trgovskih nemških letal. Najnovejši »Messerschmidt ME-110« ima 4 strojnič in top. Toda Angleži mislijo, da top nima velike vrednosti v zračni borbi.

Izvedenci pa pravijo, da Anglija pripravlja še nove letalske tipe, ki so celo hitrejši od »Spitfira«, toda to je zaenkrat še vojaška tajnost.

Odhod Rooseveltovega odposlanca

Newyork, 16. febr. dl. Z italijansko prekocean-sko ladjo »Rex« odpotojeta 17. t. m. v Evropo Rooseveltov odposlanec Sumner Wells in predstavnik Roosevelta pri Vatikanu Miron Taylor. Diplomatski urednik »Observera« piše po svojih informacijah v Španiji, da je verjetno, da se bo Rooseveltov odposlanec v Rimu v prvi vrsti posvetoval o komunistični nevarnosti, ki preti evropski in krščanski civilizaciji. »Observer« tudi trdi, da bo Wells v zvezi s komunistično nevarnostjo podrobno proučil razmerje med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo.

Krompir v Nemčiji

London, 16. febr. dl. Iz Berlina poročajo, da se v Nemčiji zelo veliko krompirja porabi za izdelovanje barv, ruma in piva, pa tudi za izdelovanje sladkorja ter čokolade.

Drobne novice

Vatikan, 16. febr. t. Reuter: Lady Halifax, soproga angleškega zunanjega ministra, je bila danes dopoldne sprejeta v privatni avdijenci pri papežu. Spremljal jo je angleški poslanik. Obisk pri sv. očetu je trajal 45 minut. Nato sta bila lady Halifax in angleški poslanik sprejeta pri papeževem drž. tajniku Maglionu.

Praga, 16. febr. AA. DNB. Gospodarski krogi protektorata Češke in Moravske pričakujejo od ukinitve carinskih meja med Nemčijo in protektoratom znatno povečanje možnosti izmenjave blaga.

Mraz in sneg

Newyork, 16. febr. AA. Snežni viharji, ki divjajo v vseh severnih pokrajinah Zedinjenih držav že 48 ur, so povzročili veliko škodo. Število smrtnih žrtev je doseglo 60. V samem Newyorku je umrlo 15 ljudi. Število ranjenih znaša več sto. Zaradi ogromnih ovir je prekinjen promet v mnogih krajih Sev. Amerike, posebno v Novi Angliji.

Budimpešta, 16. febr. AA. Havas: V Podkarpatski Rusiji je padla temperatura na -36 stopinj. Milan, 16. febr. AA. DNB: Novi val mraza, ki je zajel Italijo, je povzročil temperaturo, kakršnih v Italiji že 50 let ne pomnijo. V Anconi in okolici divjajo snežni viharji, ki onemogočajo sleherni promet. Sneg je dosegel debelino enega metra. Več krajev je odre-zanih od sveta. V Modeni je živo srebro padlo na 17 stopinj pod ničlo. V Bergamu so zabeležili 10, v Tridentu pa 12 stopinj pod ničlo. V dolini Fiemu je živo srebro padlo na 24 stopinj pod ničlo. V Aleksandriji in v Milanu so popokale vodovodne cevi, tako da je voda poplavila ulice in takoj zmrznila, kar je še bolj kompliciralo promet.

Milan, 16. febr. AA. DNB: Velik plaz je zasul neki strojniški oddelek alpskega polka na sedlu med Cuneo in gornjo dolino Sture v bližini planinske kočice Migliorero. Ubilo je nekega častnika in dva vojaka, 12 vojakov je pa ranjenih.

London, 16. febr. AA. Reuter: V Evropi pritiska se zmeraj hud mraz in beležijo rekordno nizke temperature. Mraz se je razširil tudi na Španijo, kjer so v Burgosu imeli -29 stopinj. V mestu Spa v Belgiji je toplomer kazal -39 stopinj, to je toliko mraza, kakor ga v tem mestu ne pomnijo od leta 1858.

New York, 16. febr. AA. Havas: Zaradi silnega mraza v New Yorku in ob Atlantski obali Amerike je zmrznilo 30 ljudi. Zarad mraza nastalo stvarno škodo cenijo na več milijonov dolarjev.

Drobne novice

Kaunas, 16. febr. AA. DNB: Predsednik litovske države Smetona je imel danes za 22 letnico neodvisnosti Litve govor po radiu. V tem govoru je dejal med drugim, da v današnjih resnih časih pričakuje, da se bodo vsi Litovci odločno posvetili urejanju tistih nalog, ki jih čakajo, in da se bodo znali zavzeti za neodvisnost države.

Gospodarstvo

Zaposlenost delavstva v novembru

Iz podatkov OUZD v Zagrebu posnemamo, da je število zavarovancev v vsej državi od oktobra na november naraslo od 722.774 na 743.947, torej za 12.173, dočim je bil leta 1938 od oktobra na november zabeležen padec od 728.449 na 728.481, torej za 9968. Novembra 1939 je bilo število zavarovancev za 6406 višje kot v istem mesecu leta 1938.

Od novembra 1938 na november 1939 izkazuje največje povečanje kovinska in strojna industrija. Zmanjšanje zaposlitve beleži gozdno-žagarska industrija, nadalje predelovanje lesa, predelovanje kože in nje surogatov itd.

Z ozirom na izpremenjen položaj hrvatskih krajev zaradi ustanovitve banovine Hrvatske, so bila s 1. novembrom 1939 zmanjšana področja

Okrožnih uradov v Banja Luki, Dubrovniku, Novem Sadu, Sarajevu in Tuzli, povečana pa so bila območja uradov v Osijeku, Somboru, Splitu in Zagrebu.

Povečanje števila zavarovancev beležijo uradi na Sušaku, Belgradu in Karlovcu, zmanjšanje pa v Ljubljani, Petrogradu in Skopju.

Povprečna dnevna zavarovana mezda je sicer od oktobra na november padla od 24.80 na 24.73 dinarjev, toda to je sezonski pojav, ki je bil leta 1938 zabeležen v še večji meri; tedaj je namreč mezda padla celo od 24.27 na 24.15 din. Je pa mezda višja kot je bila leta 1938. Skupna zavarovana mezda je znašala novembra 1939: 454.36 milij din, oktobra 448.11 milij din, in 439.9 milijonov din novembra 1938.

Naš lanski izvoz

Poročali smo že o glavnih rezultatih naše zunanje trgovine v lanskem letu. Sedaj so nam na razpolago še nekateri podrobni podatki za izvoz, iz katerih posnemamo:

Izvoz pšenice se je lani v primeri z letom 1938 povečal od 110.417 na 214.743 ton, po vrednosti od 208.8 na 375.1 milij. din. Nov kupec naše pšenice je bila lani Italija, ki je vzela 28.445 ton za 51.7 milij. dočim se je prodaja v Nemčijo povečala od 208.1 na 322.76 milij. din. Koruze smo lani izvozili največ v prvi polovici leta, torej iz letine 1938, za 99.1 milij. din, dočim je leta 1938 znašal izvoz 480.9 milij. din. Nova kupca naše koruze sta bila Švica in Belgija, dočim je odpadla kot kupovalka Švedska. Lanski izvoz moka je bil slab: znašal je komaj 4.04 milij. din, leta 1938 29.9 milij. din. Nov kupec naše moka je postala lani Švica, ki je začela uvažati od nas tudi otrobe in živinsko moko ter oljate pogače.

Izvoz žita.

Lansko leto je narasel znatno naš izvoz živine. Leta 1938 smo izvozili živine samo za 551.9 milij. din, lani pa že 665.1 milij. din. Največje je povečanje izvoza telet, goved in drobnice.

Izvoz konj se je zmanjšal od 22.579 na 9.176 komadov, odnosno v vrednosti od 71.1 na 29.1 milij. din. Izvoz v Nemčijo je skoraj popolnoma prenehal, povečal pa se je v Švico, Bolgarijo in Italijo, na novo pa se je začel v Belgijo in zlasti v Francijo. Izvoz goved je narasel zlasti v Nemčijo: od 37.3 na 60.25 milij. din, nadalje v Italijo od 14.5 na 40.3 milij. din. Zmanjšal pa se je izvoz na Malto, popolnoma pa odpadel izvoz v Švico in Libijo. Izvoz telet se je povečal v Grčijo. Izvoz svinj se je po številu komadov povečal v manjši meri kot se je povečal po vrednosti zaradi dobrih cen za prašiče. Zlasti je narasel izvoz v protektorat, in sicer od 79.4 na 216.04 milij. din, nadalje na Slovaško in v Italijo, dočim se je zmanjšal izvoz v Nemčijo od 296.8 na 240.86 milij. din. Na novo smo začeli lani prašiče izvažati v Švico, ki jih je kupila 11.006 komadov za 15.6 milij. din.

Izvoz drobnice je narasel zlasti v Grčijo, ki je itak najboljši kupec, na novo pa smo začeli drobnico izvažati tudi v protektorat, dočim je popolnoma prenehal izvoz v Turčijo in na Malto. Izvoz žive perutnine se je nekoliko povečal, v večji meri pa je nazadoval izvoz zaklane perutnine zaradi zmanjšanja izvoza v Nemčijo. Izvoz jaje je po količini padel od 15.572 na 15.462 ton, po vrednosti pa je narasel od 157.45 na 160.3 milij. din. Najbolj je narasel izvoz jajc v protektorat. Izvoz rib je nazadoval. Na novo smo lani začeli izvažati maslo v protektorat. Tudi izvoz sira »kaškavalj« se je povečal. Nov kupec tega sira je postala Palestina.

V izredni meri se je povečal naš izvoz klavničnih proizvodov. Tako je n. pr. izvoz svežega mesa narasel od 90 na 124.15 milij. din, zlasti v Grčijo in protektorat. Izvoz sveže slanin je narasel od 7.3 na 32.5 milij. din, predvsem v protektorat. Izvoz soljene slanin je narasel od 29.05 na 46.65 milij. din. Narasel je izvoz zlasti v protektorat, dočim se je kot nov kupec pojavila Slovaška. Izvoz salame je narasel od 1.65 na 6.55 milij. din, predvsem v protektorat; od 0.5 na 6.1 milij. din. Izvoz baco, ki gre v Anglijo, je zaradi prometnih težav padel. Izvoz masti je narasel od 94.7 na 140.16 milij. din, na polovico je padel izvoz v Nemčijo, izvoz v protektorat je narasel od 22.56 na 74.3 milij. nov je izvoz na Slovaško v znesku 9.46 milij. din, v Italijo 1.1 milij.

Zahtevajte povsod naš list!

Boguslav Kuczyński:

17

Beg iz Varšave

»S kopiti so me odpodili, s puškinimi koluti,« je kričal in dvigal roke. Priključiti se je hotel vojaškemu oddelku, ki je šel mimo. Stachowiak je stopil pred hišo. Pod drevjem sta stala dva vojaka in nanj naslanjala točevala. Eden od njiju je bil videti rezervni častnik.

»Kakšne so novice?« ga je vprašal Stachowiak. Častnik je odmaknil lice od vojaka in solze so se mu vile po licih. Hotel je govoriti z navadnim glasom in je trdil, da bi vojak ničesar ne opazil. Nagnil se je proti Stachowiaku.

»Jutri zjutraj bodo že tu,« je rekel in ničesar več.

Ni bilo več slišati šuma letal. Stachowiak se je vrnil v sobo.

»Kaj, ko bi že šli naprej?« je rekel. »Čez dve uri bomo že v Zelechovu.«

Toda vozilo so se več kot tri ure. Cesta je bila peščena in šli so po stranskih poteh. Ves čas so prihajala in odhajala sovražna letala in kopale jame na poljih. Kmetje so hodili gledat škodo in se menili:

»Pred kosilom so vrgli te bombe ali?« »Pred uro so mi razdrli njivo.«

Šele pod večer so prišli v Zelechov. Straten je bil pogled na ulice. V paniki in strahu so se gnetle trume ljudi, avtomobili in vozovi. Ker pa je bila gneča ljudi, je bilo še obupnejše razpoloženje.

Komaj so prišli v mesto, je neki mladi met zadržal voz. Pokazalo se je, da je stric njihovega voznika. Ni pa bil podoben očetu. Držal je v roki kos kruha in odprti nož.

»Ne boš vozil v mesto, za vrage!« je kričal

Nova trgovinska pogajanja

Poročali smo že, da je odpotovala delegacija naše tekstilne industrije zopet v Milan, da se pogaja glede dobav bombažnega predvaja. Iz Belgrada poročajo tudi, da bo prihodni teden odpotovala v London posebna naša delegacija, ki bo z angleškimi merodajnimi krogi razpravljala o olajšavah za uvoz raznih važnih surovin in polizdelkov v našo državo iz Anglije in njenih kolonij. — Nadalje je pričakovati, da bo prišla v Belgrad posebna španska delegacija, katere namen je skleniti z našimi merodajnimi ustanovami začasen aranžman o izvozu večjih količin živine in lesa v Španijo. V Belgrad bo prispela tudi češka delegacija, ki bo skušala zagotoviti normalen izvoz živine in proizvodov v protektorat. Težave bodo pri teh pogajanjih v tem, da ne vemo, kako se bo izvršil prehod češkega gospodarstva v nemško carinsko ozemlje. — Švicarji želijo kupiti pri nas večje količine svežega mesa in bo zaradi tega prihodni teden prišla v Belgrad posebna švicarska delegacija.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes ob 8. uri predvajamo senzacionalni fantastični vefilm o duhu umrlega prednika, ki je sirašil po starem dvorcu

Strah na gradu

ROBERT DONAT

Havajski zvoki

BOBBY BRENN nazvan »osemletni Carussot« ter izvirni havajski kitaristi.

Posojilo zagrebške mestne občine. Iz Zagreba poročajo, da se zagrebška mestna občina pogaja z zagrebškimi velebankami za sklenitev posojila v znesku 60 milij. din. Vpis bi bil sicer javen, toda za uspeh emisije bi jamčila skupina zagrebških velebank. Posojilo bi mesto porabilo za investicije in kritje letnih dolgov.

Indeks cen g. Benka Grada. Iz revije »Indeks« posnemamo, da je skupni indeks življenjskih stroškov narasel od 1.285 (podlaga so cene julija 1914 kot 100), meseca avgusta na 1.479 meseca januarja in sicer za neoženjenega delavca. Istočasno je indeks življenjskih stroškov narasel za delavsko družino 4 članov od 1.246 na 1.455. Po posameznih skupinah je indeks narasel od avgusta 1939 do januarja 1940: hrana od 1.052 na 1.278, obleka in obutev od 1.339 na 1.761, stanovanje je ostalo neizpremenjeno: 1.577, za kurjavo in razsvetljavo od 1.678 na 1.717.

Manj bank na Madžarskem. Od krize bank v letu 1931 se je število bank in hranilnic v obliki delniških družb, ki delajo v madžarski provinci, zmanjšalo od 435 na 390. Istočasno je padlo število bank, pri katerih so imele večino delnic budimpeštanske banke, od 99 na 76. Nadalje se je zmanjšalo število podružnic budimpeštanskih bank na deželi od 103 na 68. Trenutno se vrše pogajanja, da bi se še nadalje zmanjšalo število bank, ki spadajo v interesni krog budimpeštanskih bank. S poenostavljenjem provincialnega bankarstva nameravajo racionalizirati preskrbo dežele, oziroma kmetijstva, nadalje združiti vse kapitalne moči in končno zmanjšati splošne režijske stroške.

Kontrola cen v Italiji. Iz italijanskih listov je posneti, kako stroga je kontrola cen v Italiji, posebno za živila. Od meseca septembra dalje je bilo 32.410 prijav zaradi neopravičenega dviga cen, poslabšanja kakovosti blaga, zaradi primerov, ko so se trgovci branili prodati blago itd.

na fanta. Nož mu je vihtel pred očmi in ga silil, da takoj obrne. Vpil je, naj takoj obrne, kajti v Zelechovu konfiscirajo vse vozove.

Stachowiak se je prestrašil tega trenutka, tega kmeta in sploh kmetov, ki so se začeli zbirati okrog njihovega voza. Ni jih bilo samo strah, temveč jim je šlo tudi za ureditev njihove zadeve. Zavedal se je, da nima pravice, vleči tega fanta s seboj in morda v nevarnost. Spomnil se je pripovedovanja iz svetovne vojne, da so ljudje, ki so se podali tudi samo dva kilometra iz svoje vasi ali v bližnje mesto, so bili ujeti z vozovi vred in so se vrnil domov šele čez leta in leta.

»Seveda!« je zato rekel. »Prosim izstopimo gospod, zdaj boste vi plačali voznika,« se je obrnil k Poznanjskemu. Takoj pa je začel jemati z voza prtljago in pomagati damam. Ni hotel gledati Poznanjskega, ki je plačeval po predvojni taksii. Fantič je vzel denar in obrnil konja ter pognal. Zdi se, da se je šele sedaj zavedal, v kakšni nevarnosti je in pognal, da bi bil čim prej doma.

Stachowiak je šel z Marijo spredaj. Poznanjski z Melanijo in Ireno pa za njima. Do središča mesta ni bilo daleč. Stopila sta v veliko gnečo, ki se je gnetla na pot proti Lukowu.

Niso vedeli, kaj naj naredi. Stachowiak se je ustavil z vsemi pri župnišču. Tam je stalo nekaj izobražencev, žensk in duhovnikov. Pojavila se je dobra in gostoljubna dvajsetletna dekle in šla k njima.

»Ali tukaj stanujete, gospodična,« jo je nagovoril Stachowiak.

»Da,« je odgovorila. »Pred dnevi sem prišla iz Varšave.«

Stachowiak se ni mogel ovladati. Ves je drhtel. Nekaj mora storiti, za nekaj se odločiti. Vsak hip več ljudi je bilo na župniški verandi. Prihajali so mladi menihi iz raznih samo-

Sodnije so v 8 primerih odredile konfiscacijo. 5838 so izdale svari 15.089 pa so naložile denarno kazen. V 7378 primerih so bile odvzete licence ali trgovina odnosno obrt zaprti za nekaj časa.

Borze

16. februar.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 4.162.910, na belgrajski pa 7.800.000 din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 360.000 din.

Ljubljana — Uradni težaji:
London 1 funt 174.60—177.80
Pariz 100 frankov 98.65—100.95
New York 100 dolarjev 4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov 995.00—1005.00
Amsterdam 100 goldinarjev 2350.50—2388.50
Bruselj 100 belg 745.50—757.50

Ljubljana — Zasebni kliring:
Berlin 1 marka 14.70—14.90

Zagreb — Zasebni kliring:
Solun 100 drahem 29.65—30.35

Belgrad — Zasebni kliring:
Solun 100 drahem 29.93—30.63
Sofija 100 din 90 denar

Ljubljana — Svobodno tržišče:
London 1 funt 215.68—218.88
Pariz 100 frankov 121.92—124.22
New York 100 dolarjev 5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov 1228.18—1238.18
Amsterdam 100 goldinarjev 2903.02—2941.02
Bruselj 100 belg 920.73—932.73

Curih. Belgrad 10, Pariz 9.98, London 17.615, New York 446, Bruselj 75.20, Milan 22.52, Amsterdam 256.95, Berlin 178.75, Stockholm 106.20, Oslo 101.53, Kopenhagen 86.125, Sofija 3.50 ponudba, Budimpešta 79.50 ponudba, Atene 3.50 ponudba, Carigrad 3.55 ponudba, Bukarešta 3.55 ponudba, Helsingfors 7.40 ponudba, Buenos-Aires 104.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 426 —427

v Zagrebu 426 —429

v Belgradu 427.50—429

Ljubljana. Državni papirji: 7% inv. pos. 98 do 99, agrarji 51—53, vojna škoda promptna 426 do 427, begl. obv. 77—79, dalm. agrarji 71—72, 8% Bler. pos. 97.50—99, 7% Bler. pos. 90—92, 7% pos DHB 100—101, 7% stab. pos. 96—98, — Delnice: Narodna banka 7.400—7.600, Trboveljska 240 do 245.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 98—99.50, agrarji 50—52, vojna škoda promptna 426.429, begl. obveznice 77—78 (77.50), dalm. agrarji 71—72 (71.50), 4% severni

Tržič

Prosvetno društvo sv. Jožefa priredi v torek, 20. t. m. ob 8 zvečer koncert v svoji dvorani na Skali. Spored obsega veliko točk in sicer solospesve in recitacije. Pel bo znani koncertni pevec tenorist g. Slavko Lukman med drugim arijo iz opere »Evangeljnik«, iz Flotowove »Marte«, potem »Princesice« v španskem jeziku in več domačih, n. pr. »Pa moje ženske glase, Pregljevo« »Ko cvele so magnolije«, Paučičevo »Jaz mam konjiča belega«, Stritofovo »Hodi da Minka« in druge. Gospod Milan Skrbina, naš dramski igralec pa bo recitiral bisere našega pesništva, med drugim vrod »Krst pri Savici«, Gregorčičevo »Sočje, Kosovelovo »Balado«, samogovore iz Shakespearovih tragedij in druge. Pri klavirju bo g. Planinšek. Za koncert je pri nas splošno zanimanje, ker ljubimo lepo petje in nas tudi zanima dovršena recitacija. Vstopnice se dobe v predprodaji v trafiki Perné.

Jesenice

Kino Krekov dom predvaja danes ob 4 popoldne »Gospodar vojne«, ob 8 zvečer film »General Ling«. V nedeljo, 18. februarja ob 3 popoldne »Gospodar vojne«, ob 8 zvečer »General Ling«. Filma sta odlična in aktualna.

Smrt. Zavrtna bolezen je pretrgala nit življenja Antona Narobe. Pokojni je dočkal komaj 28 let. Po pokliu je bil krojaški pomočnik. Bil je dober in blag mladenič. Naj v miru počiva, sorodnikom naše sožalje.

II. smuške tekme Triglavskega fantovskega okrožja na Jesenicah, bodo, sodeč po pri-

stojnosti, ki jih vodi agilni okrožni odbor in po že dospelih številnih prijavih, vpoštevanje vreden športni dogodek. Ze prve tekme, ki jih je priredilo okrožje lanske leto, so pokazale, koliko zdravih in mnogo obetajočih talentov se je razvilo po fantovskih odsekih. Zaradi kvalitativno in kvantitativno naraščajoče moči gorenskih fantovskih odsekov je bilo že letos okrožje primorano razdeliti program na dva dela — sicer bo prvi del v klasični kombinaciji na Koroški Beli v nedeljo, 18. t. m., drugi v alpskih veččinah pa na znanem Črnem vrhu v nedeljo, 23. t. m.

Litija

Občni zbor prostovoljne gasilske čete v Litiji bo v nedeljo, dne 18. februarja ob 2 popoldne v prostorih gostilne Boršček. Člani in prijatelji gasilstva, udeležite se polnoštevilo občnega zbora.

Kranj

Slovenska dijaška zveza na tukajšnji gimnaziji pod vodstvom prof. Fortune Marina uprizarjo drevi ob 8 zvečer v dvorani Ljudskega doma japonsko dramo »Praznik cvetočih češenj«. Igra se ponovi v nedeljo, 18. t. m. ob 4 popoldan.

Občni zbor »Vincencije konference« bo v nedeljo ob 2 popoldan v Marijanišču.

Prispevajte za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

vzela mrzlica pred begom.

»Beživali se je odločil.
»Čimprej!« je odgovoril Poznanjski in pogledal kraj sebe. Na nebu je bilo videti velik zar. Gorelo je bližnje mesto. Stachowiaku se je zdelo, da v vsem kraju ne bo dobil varnejšega mesta za Marijo kakor tu.

»Lahko bi jo pustili,« je pomislil, ko je šel za duhovnikom in nesel prtljago v hišo. V temnih sobah — kajti okna so bila zastrta pred nočnimi napadi letal — je sedelo že nekaj žensk s prtljago. Stopili so v sobo od zadnje strani z vrta.

»Tukaj lahko počakate,« je rekel kanonik. »Prosim, naj se gospe odpočijejo in zavzamejo prostore.«

Marija je sedla na posteljo, druge dve pa na drugo. Stachowiak pa je govoril z duhovnikom.

»Jaz moram oditi,« je rekel, »toda usodo teh žena dajem v vaše roke gospod kanonik,« je rekel s solzami v očeh kanoniku, se poslovil od njega in stopil v sobo.

Tako je prišlo do ločitve z Marijo.

Lahko bi sicer to ostal v Zelechovu in se poslovil šele zjutraj, prepričan pa je bil, da bo od te noči vse odvisno. Zato je hitro popravil svoje stvari vkup — nekaj malenkosti — ostalo pa je vse pustil Mariji. Ni hotel vzeti niti svoje aktovke, niti perila, ničesar.

»Razdaj to, komur hočeš, mene bi samo oviralo na begu,« je rekel Mariji.

Druge ženske so se pomenkovale med sabo, med tem ko sta Stachowiak in žena tesno ob sebi in se držala za roko. Ko ji je hotel poljubiti roko, ga je Marija opozorila, da nista sama v sobi, in Stachowiak je obstal neodločen. Pogledal je Marijo, pa se mu je zdela strašno izmučena, da ni za noben pogovor z nikomur, da noče niti tega slovesa in da se sploh ne bo premaknila s tega mesta. Bilo mu je hudo.

Drobne novice

Koledar

Sobota, 17. februarja: Francišek Kle, Gregor X. Nedelja, 18. februarja: 2. postna nedelja; Simeon, škof in mučenec, Flavijan škof.

Novi grobovi

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala gospa Štefka Kulovec. Pogreb bo v nedeljo ob pol štirih popoldne. Naj ji sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje.

Osebnosti

— Upokojeni so kapetan bojnega broda Nikolaj Stajnič, san. podpolkovnik dr. Aleksander Pere-deljski in poročnik bojnega broda I. razr. A. Zupan. — Praktični učiteljski izpiti so bili od 8. do 16. t. m. pred državnim izpitnim odborom na drž. učiteljski v Ljubljani. Izpiti so napravili naslednji učitelji-pripravilniki: Novak Pavlina, Rojce Vida; Bajt Karel, Gogala Marija, Kopčavar Anton, Koprive Kristina, Malnar Vera, Mitterhammer Ilza, Pipan Kristina, Schaubach Lea, Vole Ivan, Detela Marija, Fabiani Marija, Grašič Ivan, Kiefer Doroteja, Močnik Ljudmila, Pevec Ljudevit, Trobec Ida, r. Lomšek.

— Večer slovenske klavirske glasbe v zagrebški radijski postaji. Danes bo v zagrebškem radiu oddaja slovenske klavirske glasbe. Koncertira skladatelj in pianist prof. L. M. Škerjanec, ki bo izvajal klavirsko dela slovenskih skladateljev Emila Adamiča, Antona Lavjovca, dr. Gojmirja Kreka, Marija Kogojca, Matije Bravničarja, Slavka Osterca, Janka Ravnika in svoje ter tako podal nekaj markantnih del iz dobe »Novih Akordov« in iz sodobnosti. Ker je to prva prireditev te vrste v zagrebškem radiu, opozarjamo nanjo tudi naše poslušalce. Oddaja se prične ob 20.

— Na meteorološki postaji v Kostrivnici pri Rogoški Slatini so zaznamovali 15. februarja najhujši mraz v zadnjih desetih letih in sicer 24,2 stopinj pod ničlo.

— Semenji v žubini pri Velikem Gabru. Ker je letos zaradi prestopnega leta sv. Matija 25. februarja, ta dan pa je nedelja, bo semenji v žubini v ponedeljek, 26. februarja in ne 24. februarja, kakor je pomotoma označeno v nekaterih prilikah in koledarjih.

— V zvezi z notico pod naslovom »Kaj pravite?« v štev. 38. našega lista z dne 16. t. m. smo naknadno doznali, da so namesto v notici omenjenih knjižic že več kot 2 leti predpisani za obvestilo starem ljudskošolski otrok izkazi o šolskem napredku oziroma izpričevala.

— Zveza sobo-črkoslikarjev, pleskarjev in ličarjev za dravsko banovino sporoča, da je na svoji skupščini v Mariboru, dne 11. februarja 1940 z ozirom na velik povisek cen materialu sklenila zvišati tudi cene svojim izdelkom in sicer: Za soboslikarske in pleskarske izdelke za 20%, za pleskarske izdelke pa 30%.

— Smrt na rudniku v Velenju, katere žrtev je postal rudar Zaleznik Alojz, doma iz Podkrajca. V četrtek popoldne je kot navadno delal v jami. Nenadoma se utrga s stopa težak kos premoga ga po pokopje pod seboj. Najbližji sodelavci so mu takoj priskočili na pomoč. Toda ploščata premoaga, ki je Zaleznika podsula, je bila zelo velika, tako da jo je osem delavcev s precejšnjim trudom privzdignilo toliko, da so ponesrečenca potegnili izpod nje. Pritisk mu je povzročil hude notranje poškodbe in mu zlomil nekaj rebel. Na kraj nesreče je bil takoj poklican rudniški zdravnik dr. Kolšek, ki mu je nudi prvo pomoč in odredil, da so ponesrečen-

Velika skupščina krščanske šole

Člani, starši, vzgojitelji in prijatelji mladine, udeležite se zborovanja v nedeljo, 18. febr. ob pol 11 v beli dvorani hotela Union. — Odbor.

Plazovi zasuli 13 ljudi

Izpostava banske oblasti v Splitu je prejela poročilo o strašni katastrofi, ki se je pripetila v vaseh blizu Tomislavgrada. Mrtvih je trinajst ljudi in porušenih veliko hiš. Sneženi plazovi so zgrmili na vasi Čebarevci, Kovači, Dolni Brisnik, Omor in Borčane v okraju Tomislavgrad. V teh vaseh je zgubilo življenje trinajst oseb in sicer štiri moški, sedem žensk in dva otroka. Plaz je porušil veliko hiš in zasul črede ovac, veliko goveje živine, hrane in živinske krme. V Borčanih je plaz porušil hišo kmeta Petra Spikiča, v kateri je zgubilo življenje pet članov družine. Na periferiji Tomislavgrada je plaz porušil dve hiši; ob tej priliki sta prišli ob življenje dve mali deklici. Vse neštete vasi so ostale brez hrane, mnogi prebivalci pa tudi brez strehe.

Po dalmatinskih otokih, posebno na Visu in Korčuli, je zapadlo veliko snega. V Splitu so imeli v četrtek zjutraj pet stopinj mraza. Tri lokomotive, ki so orale sneg na progi, so v bližini Zrmanje skočile s tira. Na stotine delavcev čisti železniško progo med Zrmanjem in Kninom.

Po Bosni divjajo silni snežni viharji. Že tri dni neprestano gosti sneg. Zaradi viharjev je ves promet v vzhodni Bosni ustavljen. Kmetje so v velikih skrbih, ker nimajo prav nič več krme za živino, čuti se pa že tudi veliko pomanjkanje hrane za ljudi. V Sarajevo prihajajo vlaki z velikimi zamudami. Brzi vlak iz Broda je imel v četrtek tri ure zamude. Poleg ljudskih šol so začeli zapirati tudi srednje šole, ker ni kuriva.

V Zagrebu so v četrtek doživeli mraz kakršnega ni bilo že osemdeset let. V sredo zvečer je kazal toplomer 16 stopinj pod ničlo, v četrtek so na Griču zabeležili 21,6 stopinj pod ničlo, na Zrinjevcu 22 stopinj pod ničlo, na Savi 29 stopinj, v Maksimiru pa celo 31,2 stopinj pod ničlo. Kakor ima zabeleženo Geofiziški zavod je letošnja zima najhujša v zadnjih osemdesetih letih. Leta 1862 je bila zabeležena najnižja temperatura 21,5 pod ničlo. Tako je leto 1940 prineslo glede mraza nezaželjen rekord.

V železniškem prometu so nastale velike ovire. Vsi vlaki prihajajo z velikimi zamudami. Kakor poročajo iz Čakovca, mednarodni brzi vlak, ki vozi med Budimpešto in Trstom, že štiri dni ni pripeljal, ker so ob Blatnem je-

ca prenesli v rudniško bolnišnico na Litijski grič, kjer pa je kmalu izdihnil.

— Zmrznjenega so našli 16. t. m. zjutraj ljudje, ki so hoteli na postajo Drenov grič. 51letnega Potrebneža Karola, po domače Nagličevega očeta z Lesnega brda. Še prejšnji večer so ga srečali nekateri in bil je malo dobre volje, ker se je vračal iz kupčije. Pod klanec na potu na Lesno brdo ga je najbrže dohitela slabost in je mislil počivati, a je zaspal večno spanje. Ko so ga našli, ni bilo več pomoči in so njegovo truplo svoji odpeljali domov. Zjutraj je kazal toplomer —26 stopinj C, zvečer —19 stopinj C.

— Da hoste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in slinčeno Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— Nesreča na postaji v Poljčanah. Včeraj zjutraj ob osmih se je na naši železniški postaji dogodila nesreča, ki je zadela 44letnega progovnega delavca Jožeta Ambroža. Ambrož je bil zaposlen v čistilnem kanalu, kjer je odmetaval orke. Pri tem delu je preslišal tovrni vlak, ki je vozil v smeri od poljčanske

števalo olajševalno okolnost, da je pokojni Kovač vsakemu, ki so ga srečali, posvetil z baterijo v obraz in je tudi nagajal soferju. Šoferju E. Enisu, ki je do smrti povozil posestnika Puhana pred železniškim križiščem v Murski Soboti in je bil obsojen na 3 mesece zapora pogojno na 2 leti, je apelacijsko sodišče zvisalo kazni na 10 mesecev zapora pogojno za dobo 4 let.

— Slamorenica mu je odrezala prste. V Zemanljah v Prekmurju, tam, kjer je svojčas pristal Cosynsov stratosferni balon, je 28letni posestnikov sin Elek Šebjanič po nesreči vtaknil levo roko v slamorenico, ki mu je gladko odrezala dva prsta.

— Pri smučanju si je zlomil ključnico 15letni dijak murskosoške gimnazije Mirko Lah.

— Smodnik ni za igračo. Ludvik Lanjšček, 16letni posestnikov sin iz Berkovcev v Prekmurju je v ključevu luknjo natresel smodnika, vzel žebelj in udaril po njem s kladivom. Smodnik se je seveda vnel, eksplozija pa je odnesla neprevidezno fantu prst z leve roke.

— Bodoče matere morajo paziti, da se izognejo vsaki lenivi prebavi, posebno za prtijsko uporabo naravne »Franc-Josefove« grenke vode. »Franz-Josefova« voda se lahko zavziva in učinkuje že po kratkem času brez neprijetnih pojavov. Reg po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485. 25. V. 35.

Še si lahko naročite »Domoljub«

Ker se je oglasilo več zastopnikov in naročnikov, ki bi radi še nabirali nove naročnike, sporočamo,

da podaljšujemo

rok za nabiranje naročnikov še do četrтка 22. t. m.

Potrudite se torej in poskrbite, da bodo stari naročniki plačali naročnino; pridobite še nove naročnike!

700 nagrad

čaka, ki bodo dne 26. t. m. razdeljene med vse naročnike »Domoljuba«

Ne zametujte sreče!

Uprava »Domoljuba«

Po državi

* 450 vagonov petroleja je pripeljala v Split italijanska cisterna ladja »Giuseppina Giraldis«. Petrolej je prevzela družba Jugoslovanski Shell in ga bo poslala v Daruvar, kjer ima svojo rafinerijo. Poročajo, da bo v kratkem priplula v Split še ena italijanska ladja s petrolejem.

* Starček pri peči umrl od lakote. Te dni se je v vasi Perhardovec pri Cezmi pripetil žalosten in strahovit primer, ki je sramota za današnje čase. V mali koči brez okna je zunaj vasi živel 60letni Šimun Hajster, ki so ga kmetje, ker ga že več dni niso nič videli, šli poiskati. Nudil se jim je strašen prizor. Mož je klečal, naslonjen na mrzlo peč. Ker jim ni nič odgovoril, so šli bliže in ugotovili, da je mož mrtev. Umrl je od mraza in lakote. Podgane so truplo po vsem životu tako izgrizle, da so prišle v trebušno in prsno votlino in požrle čreva in pljuča. Levo nogo so obzrle do kosti. Rajni ima tri otroke, ki pa so v službi drugod in se niso brigali zanj. Rečevo so hranili največ sosedje, ker pa je bil zadnji čas hud mraz in starček zaradi zametov ni mogel iz hiše, je umrl od lakote.

* Graščak toži 177 kmetov. Pri okrajnem sodišču v Križevcih je graščak Josip Kipach vložil tožbo proti 145 kmetom zaradi motenja posesti. Kmetje so doma iz Gregurovca, Sela, Kapela in Ferežana. Graščak Kipach ima okrog 1200 oralov gozda v Globočcu, kmetje pa trdijo, da imajo pravico do tega gozda, ker so bili prikrašani ob priliki segregacije gozdne posesti, ki je bila uvedena leta 1872. Pred mesecem dni so kmetje v velikem številu šli v ta gozd, zamejili del gozda in zaznamovali 400 dreves za posek, 25 dreves so pa takoj posekali. Dne 24. januarja je prišla v gozd druga skupina 32 kmetov iz Podrovcia in začela voziti iz gozda že posekani in obdelani les. Pri tem so nagurali iz gozda Kipachove logarje in delavce. Posredovali so orožniki in preprečili nadaljnje pustošenje v gozdu. Kmetje so pa ostali pri svoji trditvi, da imajo gotove pravice do gozda. Kipach je najprej mirnim potom skušal urediti zadevo, ker bi tožba veljala veliko denarja. Ker se pa kmetje niso dali pregovoriti, je po svojem odvetniku vložil tožbo proti vsem kmetom. Tožba je zaradi svoje obsežnosti in velikega števila izvodov tiskana. Za kolkovanje je bilo treba šteti 14.000 din, že pri prvem narku pa bodo stroški narasli na 60.000 din.

* Pasja steklina v Varaždinu. Na sejmišču v Varaždinu se je pojavil stekel pes, ki je obgrizel druge pse. Psa so ustrelili, pobili so pa tudi druge pse, ki so bili ugrizeni. Občina je razglasila pasji kontumak.

* Svinja vrgla 17 mladičev. Pred nekaj dnevi je svinja kmeta Pavla Fica iz Vučkova v Medmurju vrgla 17 mladičev. Ker bi svinja posebno v tem zimskem času ne mogla vseh dojeti, je kmet razdelil devet mladičev med sosedje, ki jih bodo hranili s kravjim mlekom.

* Po 17 letih prijet ubeznik iz ječe. V Senti je policija aretirala znanega vlomilca Molnarja Antona, ki je pred 17 leti pobegnil iz kaznilnice v Lepoglavi, kjer bi moral odsedeti štiri leta. 17 let se je klatil okrog, sedaj je mislil, da so na njegove grehe že pozabili in se je vrnil v rojstno mesto, kjer je nadaljeval z vlamljanjem. Nedavno je bil obsojen na leto dni ječe, sodišče pa takrat ni prišlo na to, da je Molnar pobegnil iz ječe. Sodišče mu je celo dovolilo, da kazni nastopi pozneje. Na podlagi nove tiralice pa se sedaj Molnarja prišli in odpeljali v Lepoglavo, kjer bo moral odsedeti kazni enega leta, nato pa še kazni, ki jo je prekinil pred 17 leti.

Ljubljana, 17. februarja

Gledališče

Drama: Sobota, 17. februarja: »Profesor Klepec«. Red A. — Nedelja, 18. februarja ob 15: »Snežulčica«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20: »Neopravičena ura«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ponedeljek, 19. februarja: Zaprt.

Opera. Sobota, 17. februarja: Trubadur. Costovanje baritonista Borisa Popova. Premierski abonma. Nedelja, 18. februarja ob 15: Lupacins Vagabundus. Izven. Ob 20: Rusalka. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. Ponedeljek, 19. februarja: Zaprt.

Rokodelski oder

Z nobeno igro kar jih je uprizoril Rokodelski oder, ni bilo občinstvo tako zadovoljno, kot z igro »Prva legija«. Na splošno željo bo prišla igra zopet na oder jutri točno ob petih popoldne. Vstopnice se bodo dobivale v predprodaji jutri dopoldne od 10 do 12 in od 4 do 5 popoldne v Rokodelskem domu, Komenskega ulica, št. 12. Čas predstave bo gotovo ugajal tudi okolici. Vsi vladno vabljeni.

Radio Ljubljana

Sobota, 17. februarja: 7 Jutrnji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Nič ne povemo, nič ne izdamo, le plošče vesele v venček ravnamo — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi 13.02 Nič ne povemo, nič ne izdamo, le plošče vesele v venček ravnamo — 14 Poročila — 17 Otroška ura: a) Pravljice (ga. M. Ukmar-Boltarjeva, b) Cicibanove prigode (članice Narodnega gledališča) — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Radijski orkester — 18.40 Letalski napadi in protiletalska zaščita (inz. Nučič Črtomir) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Petrolejska polja v Hrvaški (Vladimir Blašković) Zagreb — 19.40 Objave — 20 Pregled zunanje politike (g. urednik dr. A. Kuhar) — 20.30 Matavej Matija spet v Ljubljani. Starega znanca nove prigode. Pisan večer. Besedilo sestavi Frane Milčinski, izvajajo člani radijske igralne družine — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec tedna igra Radijski orkester.

Drugi programi

Sobota, 17. februarja: Belgrad: 20.30 Konc. p. nosilca Velasa — Zagreb: 20.30 Klavirski konc. L. M. Škerjanec — 21 Zab. konc. — Bratislava: 19.30 Vojaška godba — 20.20 Veliki konc. — Sofija: 20.45 Valčki — 21 Ital. pesmi — Angleške postaje: 20.30 Dickensonovi »Pickwickovci« — Beromünster: 20.10 Švicarska gl. — 21.25 Dunajska gl. — Budimpešta: 19.25 Violina — Bukarešta: 21.30 Valčki — Stockholm-Hörby: 20.45 Vok. konc. — Trst-Milan: 21 Burleskna opera »Revizor« — Rim-Bari: 21.30 Plesna gl. — Florencia: 20.30 Plesna gl. — Oslo: 19.35 Plesna glasba.

Prireditve in zabave

Prosveta v Zeleni jami ponovi igro »Mrak« v nedeljo popoldne po litanijah ob 5 v Zavetišču v Zeleni jami. Vsi vladno vabljeni.

Stalna prosveta ponovi jutri popoldne v frančiškanski dvorani ob znižanih cenah pretečajno, za sedanjost čas zelo primerno dramo »Podrti križ«. Pričetek predstave ob pol 5 popoldne. Vstopnice se dobivajo danes v trafiki Soukal, v nedeljo dopoldne in popoldne pa pri blaginji in frančiškanski pasaži. S to ponovitvijo bo ustrezno vsem, ki so bili zadnjič zadržani. Obisk predstave bo zadovoljil vsakogar.

Prva izvedba Prešernovega Sonetnega venca, ki ga je uglasil za soli, soloterce, moški zbor in veliki orkester skladatelj L. M. Škerjanec, bo v ponedeljek, dne 26. t. m. ob 20 zvečer v veliki Unionski dvorani. Ob občinstvo opozarjamo, da si kupi programno knjižico v predprodaji, ker se komponirani tekst razlikuje od splošno znane izdaje »Sonetnega venca«. Predprodaja bo od ponedeljka dalje v knjigarni Glasbene Matice.

Prekov samostojni kitarski večer bo v ponedeljek, 19. t. m. v mali Filharmonični dvorani. Na sporedu so izključno dela, ki jih je napisal slavni mojster Peganini za kitaro. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

Sestanki

Šmarogorsko okrožje priredi jutri v nedeljo 18. t. m. ob 9 dopoldne poslovni tečaj za okrožne in očeškovne odbornike. Tečaj bo v pisarni lesnega skladišča pri g. Prelesniku (poleg železniškega prelaza na Janškovi cesti 1). — Odbor.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: Mr. Leustek, Resljeva cesta št. 1, Mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in Mr. Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljala v soboto od 8 zvečer do ponedeljka od 8 zjutraj mestna zdravnica dr. Žitko Jožica, Pleteršnikova ulica št. 13, I. nadstropje, telefon št. 47-64.

Anekdota

Slavni operni pevec Albert Niemann je nekoč gostoval na nekem podeželskem dvornem odru. Pri skušnji za opero »Lohengrin« je prišel s kapelnikom navskriž. Niemann je zrojil in zabrusil kapelniku v obraz znani citat iz »Götze von Berlichingene«.

Kapelnik je ves ogorčen dirjal k intendantu: Pomislite! Niemann je bil tako predren in nesramen, da mi je rekel, naj ga... Ekscelesca, kaj naj storim?

Intendant je po kratkem premisleku rekel: »Jaz bi tega ne naredil.«

»Prvi zdravnik mi je vendar rekel, da mora na dolge sprehode, drugi pa, da si morem kopati noge v vroči vodi.«

LJUBLJANA

Pomemben napredek združenja rezervnih častnikov

V četrti zvečer je imel ljubljanski pododbor Združenja rezervnih častnikov v Ljubljani v dvorani Zdravstvenega inženirjev in arhitektov v Kazini redni letni občni zbor, ki je zopet pokazal, kako živahno to društvo deluje in kako se vestno pripravlja za vse naloge, ki si jih je zastavilo v svojem programu. Na občni zbor je prišlo veliko število rezervnih častnikov, mnogo jih je bilo tudi z dežele. Občni zbor je začel predsednik pododborja inž. L. Bevc, ki je po uvodnih formalnostih pozdravil brigadnega generala g. Kukavičiča kot zastopnika poveljnika dravske divizijske oblasti. General Kukavičič se je zahvalil za pozdrave in želel obnemu zboru in društvu obilo uspehov pri njegovem delu, kar so navzoči pozdravili z odobravanjem.

Zborovalci so z navdušenim pritrditvijo sprejeli tudi predsednikov predlog, naj se pošlje z obnega zbora vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Petru II. in pozdravna brzojavka vojnomu ministru Milanu Nedelcu ter predsedniku Združenja rezervnih častnikov v Beogradu. Navzoči so za tem počastili spomin kralja Petra I. Osvoboditelja in kralja Aleksandra I. Zedinitelja in njima zaklicali »Slava!«. Predsednik je za tem v klenil besedah orisal pomembno nalogo Združenja rezervnih častnikov, nakar je tajnik društva Edvard Prinčič orisal delo organizacije v preteklem poslovnem letu. Društvo je v zadnji poslovni dobi s posebno živahnostjo začelo nabirati med številnimi neorganiziranimi rezervnimi častniki nove člane in je doseglo, da se je število vpisanih članov v zadnjem letu podvojilo. 10. februarja 1939 je imel pododbor 312 članov, konec leta 1939 je bilo že 588 rednih članov, ob sedanjem rednem obnemu zboru pa 658 rednih članov. Društvo je doseglo to s propagando zlasti pomembnimi okoliščinami, ki jih je razpošiljalo rezervnim častnikom. V preteklem letu je priredilo dva tečaja, enega za rezervne častnike, ki so nameravali polagati majorske, drugega pa za rezervne častnike, ki so se pripravljali na kapetanske izpite. V notranjem društvenem delovanju je odbor imel 18 rednih in 4 izredne seje. V zadnjem času pa je odbor organiziral javna predavanja za rezervne častnike, ki so zbrala včasih do 700 rezervnih častnikov. — Magajniško poročilo je dal g. Aleks. Kuharič. Iz njega je razvidno, da je pododbor zaključil poslovno leto z 9800 din čistega dobička, pri čemer je bil navezan v glavnem na članarino in na podporo dobrotnikov. V imenu nadzornega odbora je g. Jože Zupančič predlagal upravnemu odboru raz-

rešnico blaginju in tajniku pa razrešnico s pohvalo, kar so zborovalci soglasno sprejeli.

Za tem je poročal o novo ustanovljenem propagandnem odboru dr. Vinko Vrhunc in prečital resolucijo, ki izreka zahvalo vojnomu ministru in naroča pododboru, da še nadalje skrbi, da se izenačijo dohodki rezervnih častnikov za primer vežb in mobilizacije, z dohodki aktivnih častnikov. Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Sprejet je bil tudi proračun za novo poslovno dobo, ki določa 26.000 din dohodkov in prav toliko izdatkov, pri čemer ostane dosežanja članarina. Pri volitvah v upravni in nadzorni odbor ter v časno razsodišče je bila soglasno sprejeta lista, ki jo je sestavil kandidacijski odbor. Prejšnja uprava je bila sicer izvoljena za dve leti, vendar je odstopila, ker je hotela, da sodelujejo v odboru tudi zastopniki številnih rezervnih častnikov, ki so se vpisali v zadnji čas. V novi upravni odbor so bili izvoljeni: predsednik inž. Ladislav Bevc, I. podpreds. Alfonz M. Lorgier, II. podpreds. Josip J. Pogačnik, III. podpreds. Josip Ovsenek, I. tajnik Edvard E. Prinčič, II. tajnik Ivan I. Vrančič, I. blaginjak Aleksander M. Kuharič, II. blaginjak Nace Zeleznik; člani upravnega odbora: France F. Ahčin, Etbin R. Bežek, Marjan Dobovšek, Rudolf F. Gašperin, Franjo A. Gorkič, dr. Josip F. Hebein, Pero Horn, dr. Zeljko M. Jeglič, Peter A. Klinar, Rudolf Kobličica, Dr. Josip J. Kovačič, Franc Kraigher, inž. Peter P. Kresnik, inž. Albin Nežma, dr. Franc J. Ogrin, Milan I. Rožek, Milan A. Sterlekar, dr. Vinko S. Vrhunec. — V nadzorni odbor so izvoljeni: predsednik Josip A. Zupančič, podpreds. Vladimir E. Janušič. Člani nadzornega odbora: inž. Stanko J. Dinnik, Milan E. Gregorič, Avgust Kalan, inž. Joško A. Kobi, Janko F. Lajovic, Rajko J. Paulin, inž. Nace F. Perko, Milan Rudolf. — Časno razsodišče: predsednik dr. Janko J. Zirovnik, tajnik Rudolf Badiura; člani razsodišča: inž. Janko Mačkoveč, dr. Rudolf Savojic, dr. Stanislav Žitko.

Pri slučajnostih je bila izražena želja, naj pododbor organizira tudi debatne večere, na katerih bi se rezervni častniki mogli porazgovoriti o tekočih vprašanjih. Preden je zaključil predsednik zborovanje, je general g. Kukavičič v lepih besedah izrazil svoje veselje nad disciplino in lepo slogo, ki jo je imel priložnost opazovati med rezervnimi častniki na obnemu zboru ter pozval z navdušenimi besedami rezervne častnike k nadaljnjemu složenemu delu za kralja in domovino, kar so vsi navzoči sprejeli z dolgotrajnim ploskanjem.

I Maša za turiste in smučarje bo jutri v kapeli
Vzajemne zavarovalnice ob 6.20 jutraj.
I Slikarica Henrika Santel. V včerajšnji številki o rajni slovenski slikarici H. Santel se je vrnila tiskarska napaka, ki jo s tem popravljamo: Santlova se ni učila pri karikaturistu Wagenbarthu, temveč pri akvarelistu Hegenbarthu.

I 200 dinarjev je darovala ga. Vodnik Ivanka. za mestne reveže namesto venca na krsto pokojne ge. Ide Skof-Wanek.

PRAVI SAN PEDRO MATE ČAJ

deluje lahko odvajajoče in Vam s tem urejuje prebavo.

Dobi se samo v originalnih zavojih po din 5.— in din 18.—.

DROGERIJA GREGORIČ
Ljubljana, Prešernova ulica 5.

I Predavanje o Mount Everestu, ki ga bo pod okriljem Angleškega društva v Ljubljani v ponedeljek, 19. t. m. ob 20 imel v franciskanski dvorani mr. Hugh Rutledge, bo tembolj zanimivo, ker ga bo podal vodja britanskih ekspedicij na Everest v letih 1933 in 1936 in bo torej govoril iz lastne skušnje. Dasi bo predavanje podano v angleškem jeziku, bo zanimivo za vsakogar, ker ga bodo spremljale zanimive skioptične slike. G. Rutledge predava sedaj v domovini alpinizma v Baslu, Bernu in Curihi ter se pripelje nato k nam in odpotuje od nas še v druge kraje Jugoslavije, nato pa še v Grčijo, Bolgarijo, Romunijo in Italijo. Kot alpski narod počastimo velikega hribolazca z dobrim obiskom pri njegovem predavanju. Vstop je prost.

I Jutri na Polzevo. Prijave danes Putnik.
I Ob sedanjem pomanjkanju premoga opozarjamo kupujoče občinstvo, da je na razpolago dovolj velenjskega premoga lignita, ki sicer ni toliko izdaten kakor rjavi premog, zato pa znatno cenejši. Dobave se lahko izvrše promptno in v vsaki množini. Naročila sprejemajo trgovci s kurivom v Ljubljani.

I Združenje krojačev, krojačič in sorodnih obrtov v Ljubljani priredi dne 20. februarja 1940 ob 20 zvečer članski sestanek v restavraciji hotela Struželj v Ljubljani. Na tem sestanku bo predaval g. Selišč Ludvik, krojaški mojster iz Celja o kalkulaciji v krojaški stroki.

I V Stritarjevi ulici štev. 6 v Ljubljani, pri franciskanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Sitarjem trgu. Samo kvalitetna optika.

I »Vaški demon.« V mirni hribovski vasi na Slovaškem se pojavlja demon. Nikdo ga ne vidi, nikdo ga ne sluti, pa vendar biva v sredi vseh vaščanov. To je demon zavisti, nezaupanja in duševnega nemira, ki ga povzroča nezavedno mlado dekle, vsaka najdenka. Pogledi so uprti v njo, vsi si jo žele. obenem pa čutijo, da ne bi mogla nikdar postati njihova žena. Iz zavisti in ljubosumnosti se rodi zločin, ki pade kot mora na vse meščane. V strahu, da se ne odkrije zločin, trpe in se bore s svojo vestjo, toda pravici je končno zadoščeno. — Film je češke produkcije, v nemškem jeziku. V naslovni vlogi J. Stepičková, najboljša češka igralka. Film je na sporedu v kinu »Sloga«.

I V Ljubljani umrli ob 9. do 15. februarja 1940: Frelah Marija, roj. Bergant, 62 let, vdova slikar, in pleskar, mojstra, Hrenova ul. 19; Zakrajšek Franc, 65 let, delavec v kemični tovarni, Sušerskeva ul. 15; Leder Marija roj. Bežaj, 78 let, Litijska c. 44; Pečnik Anton, 81 let, žel. uradnik

Meden Janez — žrtev zločinske roke

Pri Sv. Juriju ob Taboru so, kakor smo že obširno poročali, v četrti popoldne pokopali zemске ostanke orožniškega podnarednika Janeza Medena, ki ga je zločinec Hace ustrelil. Meden je bil star šele 32 let. Bil je vzoren fant in zavezanec Slovenec. Ni pozabil na vero svoje matere, bil je prepričan katoličan, ki se ni sramoval tega tudi javno pokazati. V prani grob je moral leči v najlepših letih, ko si je hotel ustanoviti svoj dom in pripeljati vanj svojo izvoljeno družico. Zločinska roka pa je to preprečila. Bog mu naj večni mir in pokoj! Njegov grob ne bo pozabljen. Nanj bodo prihajali njegovi in ga krasiili s cvetjem, pa tudi molili za dušo pokojnega Janeza.

— Pri saprtju, motnji in prebavi, vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josefa« grenčice.

Odkrita kovačnica za ponarejanje denarja

Pragersko, 16. februarja.

Naši pragerski orožniki so dosegli lep uspeh z odkritjem moderno opremljene kovačnice za ponarejanje desetinarskih novcev. Dobili so obvestilo od mariborske policije, da so v Mariboru prijeli nekega razpečevalca ponarejenih desetakov. Mož je priznal, da je dobival ponarejen denar s Pragerskega. Na podlagi tega obvestila so se orožniki podali na preiskavo. Sum je vzbujal kovač Maks Dra, ki je bil že zaprt zaradi ponarejanja. Zivel je skupaj s svojim bratom ključavničarjem Otonom Dra, oba pa sta se družila s posestnikom Ježičem iz Poljčan in nekim Sušilovičem iz Studencev pri Mariboru. Orožniki so vse štiri prijeli ter pri vseh napravili preiskavo. Zaplenili so 17 ponarejenih kovancev, po daljšem izpraševanju pa so omehčali tudi glavnega krivca, da jim je izdal skrivnosti svojega dela in pa mesto, kjer je imel skrito orodje.

— Pri saprtju, motnji in prebavi, vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josefa« grenčice.

Danes premiera!

Film češke produkcije z veliko filmsko umetnico
Jirino Stepičkovno
v naslovni vlogi
V ostalih vlogah: MITTERSIEINER, VOLKER, SZUROVY

KINO SLOGA, tel. 27-30

Vaški demon

Trpljenje mladega dekleta, ki se ne more živjeti v življenje na vasi, v katero je slučajno zašla

Benjamino Gigli kralj pevcev - najslavnejši sodobni svetovni tenorist v prekrasem filmu

Melodija noči

Arije iz oper: Marta, Lohengrin, Romeo in Julia, Afričanka in nebroj krasnih napolitan-kih pesmi. Napeta in pretežitiva vsebina o burni usodi stavnega umetniškega para!

KINO UNION Telefon 22-21

Danes velika premiera!

Sodelujejo:
Kirsten Heiberg
Hilde Körber in
Werner Fütterer

Danes ob 16., 19., 21. uri

MARIBOR

Hude posledice letošnje zime

V Mariboru primanjkuje kuriva - Vodovod nima dovolj vode - Nevarnost zamrznjenih rek

Današnje jutro je bilo nekoliko toplejše od včerajšnjega. Dočim so pokazali merilni aparati na meteorološki postaji včeraj še 28,3 -topine mraza, so ga zabeležili danes jutraj samo še 22,3 stopinj, opoldne pa se je toplomet zaradi učinka solca dvignil na minus 5 stopinj. Ker pa je jasno vreme, bo ponoči temperatura gotovo padla pod 20 stopinj.

Posledice tega nenadnega vdora mraza so v Mariboru sedaj še bolj občutne, kakor januarja ob priliki prvega mrzlega vala. Zaloge kuriva so se v mestu že nevarno zmanjšale. Normalno porabi Maribor v zimi brez industrije 2000 vagonov premoga za kurjavo. V letošnji izredni zimi bi se ta količina morala podvojiti ter bi mesto rabilo okrog 4000 vagonov, toda dobilo ne bo niti tiste količine, ki jo rabi sicer v milih zimah. K sreči je bilo letos dovolj drv na razpolago ter se je s tem pomanjkanje premoga nekoliko izravnilo. Toda tudi drv že sedaj primanjkuje in situacija postaja vse bolj kritična. Skoraj vse mariborske šole so že brez premoga, ali pa ga imajo še za nekaj dni. V nekaterih zavodih so včeraj in danes opustili pouk, ker ni bilo mogoče učilnic dovolj ogreti. Če bo pa trajala kritična situacija še nekaj dni, bodo morali vsi mariborski šolski zavodi prenehati s poukom. V zelo neprijetnem položaju je tudi tukajšnja bolnišnica, ki rabi za svojo centralno kurjavo velike količine koka. Tega sedaj le z največjo težavo dobi ter je ogrevanje prostorov mestoma zelo nezadostno. Prav tako pa prihaja v zadrego mariborska industrija. Neka tovarna je morala obrat že začasno ustaviti, slična nevarnost grozi pa tudi drugim podjetjem. Maribor bo treba nujno oskrbeti z zadostno količino premoga ter mora tukaj pomagati tudi oblast, da se dobi od rudnikov zahtevano naročilo. Računa se, da bo sedanjí kritičen položaj trajal še kake tri tedne in potreba bo napeti vsa sredstva, da se ta doba premosti brez večjih zaprek.

Druga nevarnost, ki jo prinaša Mariboru sedanja zima, pa je pomanjkanje vode. Sedaj se že dogaja, da nimajo hiše v višje ležečih predelih mesta ves dan vode iz vodovoda na razpolago. Tako je ob Tomšičevem drevoredu, pod Kalvarijo, v višjih nadstropjih večjih stanovanjskih hiš v mestu. Voda usahne okrog 10 dopoldne ter se pojavi v vodovodu spet zvečer. Ze 10 dni traja to nevšečno stanje, ki ga povzroča prenehanje tlak v mestnem vodovodu. Vse vodovodne naprave črpa jo sicer še vedno dnevno 6-7 milijonov litrov vode, kar bi v normalnih zimah popolnoma zado-stovalo, ker znaša takrat dnevna poraba vode 4-5 milijonov litrov. Kapaciteta mestnega vodovoda je sicer 12-15 milijonov litrov, pa le, če je dovolj vode v vodnjakih. Dolga in suha zima pa se kaže tudi v pritoku podtalne vode, ki postaja vedno manjši ter se v vodnjakih še pozna suša. Poraba vode pa v mestu neprestano narašča. Sedaj, ko je spet pritisnil mraz, piščajo stanovalci vse vodovodne iztoke tudi ponoči odprte, da jim vodovodne cevi ne zamrznejo.

Tako teče sedaj voda iz vseh pip, iz izplakovalnih stranišč in v kopalnicah noč in dan in to se močno pozna. Povrh je usahnula voda v vodnjakih mariborske tekstilne industrije, ki se je moral sedaj vsa z izjemo ene priključiti na mestni vodovod. Zaradi tega je porastla dnevna poraba vode v mestu za skoraj 3 milijone litrov, kar je tako veliko, da mestni vodovod le s težavo zmore to količino ter ne more več načrtati dovolj vode za ustvaritev potrebnega pritiska v omrežju, da bi lahko dobivali tudi višje ležeči vodovodni iztoki vodo. Vodovod je dobil več predlogov, kako naj bi se temu stanju odpravilo, ki pa so vsi neizvedljivi. Ni mogoče odklopiti industrije, ker bi ta morala ustaviti obrate ter bi na tisoče ljudi ostalo brez posla. Ni mogoče tudi za tri ure na dan zapreti vode za celo mesto, da bi se med tem časom načrpal dovolj rezerve — ker bi se lahko zgodilo, da medtem vse instalacije v mestu zamrznejo. Treba bo pač sedaj te dni najhujšega mraza potpeti, ko pa nastopi južno vreme ter preneha nevarnost zamrznenja omrežja, pa bodo stanovalci itak spet zaprli iztoke ter bo vode naenkrat dovolj na razpolago.

Tretja nevarnost, ki se kaže kot posledica mraza, pa nastopa na naših rekah. Drava je nad Falo mestoma zamrznila v debelino 9 metrov. Ob falskem jezui si pomagajo sedaj z električno segretimi varovalkami, da imajo dovolj dotoka k turbinam. V spodnjem toku je Drava popolnoma zamrznila. V Ormožu in tam obstoja huda nevarnost za ormoški most, zlasti za njegov drugi del, ki je last hrvaške banovine in ki je lesen. Enaka nevarnost obstoja zaradi zamrznjene Mure tudi za veržeski most, kjer sedaj vojaški strokovnjaki že minirajo led, da bi preprečili porušenje mostu.

Silno trpi zaradi mraza divjad na polju. Fazani in jerebice se zatekajo kar k hišam ter se hranijo med kuretno. Kjer so uvidevni ljudje, se divjadi ničesar ne zgodi, drugod pa jo zopet z lah-koto polovijo. Zunaj na polju pa postaja divjad čimdalje lažji plen vseh mogočih roparic, od kraljčev in jastrebov, do lisic in psov. Vsa lovišča bo

letošnji zima zdecimiral. Vsakdanji pojav vzdolž Drave so sedaj ogromne jate divjih rac, ki jih vidimo tudi vsak dan v Mariboru, kakor plavajo okrog kanalskih iztokov. Vse so sestradane, da jih je še samo perje. Prav tako je veliko divjih gosi, ki letajo v celih jatah nad mestom ter se vsedajo ob bregovih Drave.

m Mestna občina zvišala mezde delavcem po-možne akcije. Mestna občina je delavcem Pomožne akcije zvišala mezde za 50 par na uro. Zvišanje je stopilo že v veljavo. Dnevno znaša to zvišanje eedaj 4 din za vsakega delavca, mesečno pa bo občina zategadelj plačala 15.000 din več na teh mzdah. Dasi je še vedno v veljavi banska naredba za zapo-sleevanje delavstva pri javnih delih, ki predvideva maksimalno mezdo na dan v znesku 20 din, je občina kljub temu zvišala mezde, ker omenjeno makeimira-nje zasluška v dndašnjih dnevih več ne odgovarja. Ta-ko bo poslej zaslužil pri pomožni akciji zaposleni samski delavec na uro 3,50, oženjeni delavec 4 din, povrh pa bodo dobivali delavci z veliko družino tudi še za naprej, kakor do sedaj, pomoč v naturi — v nakaznicah za živila in kurjavo. Občina plačuje pri pomožni akciji zaposlenim delavcem tudi v celoti bolniško in neugodno zavarovanje, dasi bi bila po banski naredbi obvezana samo za plačevanje neugod-nega zavarovanja.

m Mestna hranilnica bo dobila novo vodstvo. Nova pravila Mestne hranilnice mariborske so sedaj odobrena. Na podlagi teh pravil se bo izpremenila struktura vodstva. V teku 4 mesecev se mora izvo-liti novo vodstvo, ki bo obstojalo iz 12 odbornikov (dosedaj jih je bilo 18).

m Nevaren požar sredi Maribora. Včeraj je iz-bruhnil požar v hiši na Koroški cesti 21 in sicer je začelo goreti v skladišču pohištva mizarskega moj-stra Poppa. K sreči se nahaja skladišče v bližini ma-riborske požarne brambe, ki je takoj stopila v akcijo ter je preprečila, da bi požar uničil hišo. Ogenj je povzročil okrog 100.000 din škodo ter je uničil mi-zarskemu mojstru vso zalogo pohištva.

m Smrtna kosa. V Popovičevi ulici 11 je umrl vpokojeni načelnik veterinarskega oddelka kmetij-škega ministrstva Anton Korošec, star 64 let. Naj počiva v miru!

m Zanimiv odmev avtomobilske nesreče. Dne 21. avgusta se je pripetila ravnatelj zagrebške tvr-dke Gimpex d. d. Nikoli Mumiču na njegovi avtomo-bileki vožnji iz Maribora v Zagreb pri Slovenaki Bistrici usodna nesreča. Ko se je peljal iz Slov. Bi-strice proti Poljčanom skozi gozd, je nenadoma sko-čil predenj neki moški s sekiro v rokah ter mu na vse preteke mahal, da se ustavi. Mumič je mislil, da ima opravka z napadalcem, pa je avto še bolj naglo pogнал in zavozil ravno v velik hrast, ki je v tistem trenutku zagrmel čez cesto in pokril avtomobil pod svojimi vejami. V gozdu so namreč delavci podirali dreve in je tielti, ki je mahal e sekiro, hotel avto sam ustaviti, da se ne bi zgodila nesreča. Hrast je karoserijo avtomobila čisto zmečkal, ravnatelj Mu-mič pa si je rešil življenje le tako, da se je naglo sklonil pod krmilo, dobil pa je vseeno hude po-škodbe na hrbtenici in po ostalih delih telesa. Mu-mič je potem vložil tožbo proti lastniku gozda slo-venjebistriškemu grofu Attems. Te dni je bila pred mariborskim okrožnim sodiščem razprava, ki se je končala z zanimivo razsodbo. Mumič je zahteval 289.000 din odškodnine, sodišče pa se je zaenkrat omejilo na vprašanje krivde in odgovornosti grofa Attemsa za vso nastalo škodo.

m V mariborsko bolnišnico so prepeljali 28 let-nega voznika Jožefa Pačnika iz Hudega kota. Pri spravljanju lesa so mu eni, polno naložene z drvmi, stienile prsni koš in mu zlomile več reber. V bolniš-nico so prepeljali tudi neko posestnico iz Sv. An-draža v Slov. goricih, nad katero se je spozabil njen lastni mož, ki jo je s tako silo udaril s polenom po glavi, da ji je počila lobanja.

m Ljudje izginjajo od doma. 39 letni železniški nočni čuvaj Herman Peteline iz Sokolske ulice je že 7. t. m. neznanokam odšel od doma ter se še dosedaj ni povrnil. Peteline je bil bolan ter se mu je več-krat zmešalo. Zaradi tega se boje, da ga je v takem stanju zadela nesreča. Je srednje postave, plavih las, oblečen je bil v črno suknjo, črne hlače, črne močne čevlje in siv klobuk. — Prav tako je izginila na skrivnostno način iz svojega stanovanja v Mlinskí ulici 8 55 letna postrežnica Katarina Škorjanc. Po-grešanka je srednje postave, podolgovatega, suhega in bledega obraza, na glavi ima ruto ter je oblečena v ponošeno kmečko obleko.

Gledališče

Sobota, 17. februarja, ob 20: »Cigan baron«.

Red B.

Nedelja, 18. februarja, ob 15: »Zaroka na Jadra-nu«. Znižane cene. — Ob 20: »Konto X«. Znižane cene.

Slovenj Gradec

Dva shoda gradbenega ministra g. dr. Mi-ha Kreka. V nedeljo, dne 18. t. m. ob 9 dopol-dne bo gradbeni minister g. dr. Miha Krek govoril na shodu JRZ v Golovi dvorani v Slo-venjem Gradcu, popoldne ob 3 pa v Slomsko-veu domu v Sošanju. Vsi iskreno vabljeni. — Okrajni odbor JRZ.

Angeli garjevih lic

Do sedaj najidejnejše delo v filmskem svetu. Kot elektrizirana je odhajala publika od včerajšnje pre-mijere. — Režija: Mihael Kertez.

Kino Matica

telefon 21-24
Ob 16., 19. in 21. uri.

KULTURNI OBZORNİK

Slovenska knjiga

Organizacija knjigarjev Dravske banovine je izdala obširni katalog slovenskih knjig, kar se jih nahaja še v knjigotrkarski razprodaji, pod naslovom »Slovenska knjiga« (str. 392). S tem je vsaj deloma zakrita občutna vrzel. Slovenci bi namreč nujno potrebovali letnih bibliografij, kakor smo jih imeli svoj čas, in iz katerih bi bilo razvidno, kaj produciramo v enem letu. Čudno: imamo svojo univerzo, katere uspešnemu delu nujno mora priložiti podlaga bibliografije — tako knjižna kakor tudi revijna in časnikarska — pa si mora vsak znanstvenik sam prirediti bibliografijo; še več: imamo dr. Šleibingerja, ravnatelja vseučiliške knjižnice, ki že leta in leta zbira sam bibliografsko gradivo, ki ga je včasih lahko izdajal, sedaj pa se mu le ob izrednih prilikah odpre možnost knjižne izdaje (ob času novinarske razstave pregled časopisov, ali Kmetijska bibliografija). Mnenja smo, da naj bi moglo Slovenska Matica ali pa Akademija prevzela redno letno izdajo slovenske bibliografije, ki sedaj izhaja samo za nekatere skupine po raznih listih (Naš dom, Prilozi za jugos. filologijo itd.). To k vprašanju slovenske bibliografije, ki jo tako nujno potrebuje vsak slovenski znanstvenik in je pri nas tako malo ljubezni zanj in smisla.

Toda vsaj seznam letnih knjig potrebuje vsak, ki se hoče informirati o slovenski knjižni produkciji. Potrebuje jo pa prav tako tudi knjigar, katerega naloga je nuditi povpraševalcem knjige. In zato so iz knjigotrkarskih razlogov sklenili knjigarji že l. 1935, da izdajo v svoji zalogi imenik slovenskih knjig, kjer bi se mogli odjemalci informirati o slovenskih knjigah, predvsem pa še tuje in v inozemstvu bivaajoči prijatelji slovenske knjige, ki niso v tesni zvezi z dnevnimi knjižnimi poročili. Razumljivo je tedaj, da so knjigarji zamislili tako svojo bibliografijo, kakor je njim v prid: torej seznam vseh slovenskih knjig, ki so se do 30. junija 1939 nahajale v knjigotrkarski prodaji. Zato knjig, ki so že razprodane, niso jemali v poštev, ker njihovem povpraševanju ne morejo ustreči. Toda kljub tej omejenosti in popisovanju slovenskih knjig, obsega seznam 392 strani ter more v nekem oziru dobro nadomestiti celotni imenik v zadnjem času izšlih knjig. O potrebi takega seznama knjig je pred kratkim z ozirom na slovenske izseljence spregovoril že doc. dr.

Fr. Sturm: Francosko-slovenski slovar. Veliki francosko-slovenski slovar, ki ga je začel v snopiščih izdajati univ. prof. dr. Fr. Sturm, profesor francosčine na naši univerzi, redno izhaja ter tako budi upanje, da bomo polagoma prišli do velikega leksikografskega slovarja tega svetovnega jezika. Sedaj je izšel tretji snopišč, ki obsega pojme in besede med Audinos in Bienvilleament, tiskane v dveh kolonah na str. 165—260. Slovar vsebuje izraze iz najrazličnejših področij ter vseh panog, ki bi prišle pri Slovincih v poštev, da potrebujejo francoskih pripomočkov. V času, ko francoska duhovna usmerjenost vse bolj izpodiriva nemško in naša mladina hodi vse raje v obiske k francoskemu duhu in romanski kulturni produkciji, predvsem pa naši tehnični in strokovnjaki, je tak velik, vseobsegajoči francosko-slovenski slovar potreben ter ga vsem, zlasti pa študentom, priporočamo.

Knjige Društva sv. Jeronima. Nekaj letošnjih knjig hrvatske katoliške knjižne založbe smo v našem listu že imenovali. Tako predvsem Koledar Danica, ki ima isto nalogo in poslanstvo kakor naš Mohorjeve koledar. Prav tako smo tudi že imenovali knjigo novelic in ertice Branka Klarića: Majčin grjech, zanimivo in prepotrebno ljudsko pravno knjigo Pravni život na selu, kjer dr. Mijo Leh-pamer razlaga kmetom zemljiško knjigo ter vse pravne postopke, ki so v zvezi s spreminjavo pre-mičnih (ob porokah, smrti, dediščinah itd.). Kot odlično delo smo imenovali tudi oris navad in običajev na raznih praznikih, ki jih je zbral Dragu-tin Kukalj v knjigi Dani spasenja in predstavljajo, kako hrvatski kmet tesno živi s cerkvenim letom. Je to lep liturgični pouk in razlaga cerkvenih na-vad pa tudi narodnih običajev, ki jih je treba ču-vati in jih uvajati tudi med mlajšim rodom, da se ne zrahlja ta povezanost kmečkega življenja s tek-om cerkvenega leta in liturgičnih pomembnosti. Zdaj pa smo k tem, že pred meseci omenjenim knjigam, dobili še pet novih, v isti prikopni zuna-nji obliki. Naj omenim najprej knjigo Juraja Ko-cjančiča: Hrvatska uvijek katolička, kjer v obli-ki pismenih vprašanj in odgovorov avtor razlaga hrvatsko katoliško kulturo, njihovega duha in nji-hove kulturne vrednote nekako v zgodovinskem pregledu skozi tisoč let. Tako obravnava poglavje o verovanju prednikov, o čiščenju presvete Evli-aristije, o čiščenju Device Marije, o hrvatskih mu-čenikih, o razmerju Hrvatov do sv. Stolice itd. itd. Marko Vunić je začel pisati nekako obno zgo-dovino, katere prvi del je začel izhajati letos pod naslovom: Povijest svijeta. Prvi del bo obsegal Stari in srednji vek od začetka do l. 1492 ter to dobo obdelal na str. 132. Posebej se ozira na zgo-dovino posameznih narodov, med njimi še posebej

Murko v Domu in svetu (št. 10, 1939): zdaj je izšel in na vsak način naj založništvo poskrbi, da se bo naše izseljenstvo in zamejstvo seznanilo z njim v največji meri. S tem bo vršilo v veliki meri tudi narodno-obrambno delo. Vsakemu lju-bitelju slovenske knjige pa bo neobhodno potre-ben vodnik v snovanje slovenskega duha na vseh poljih.

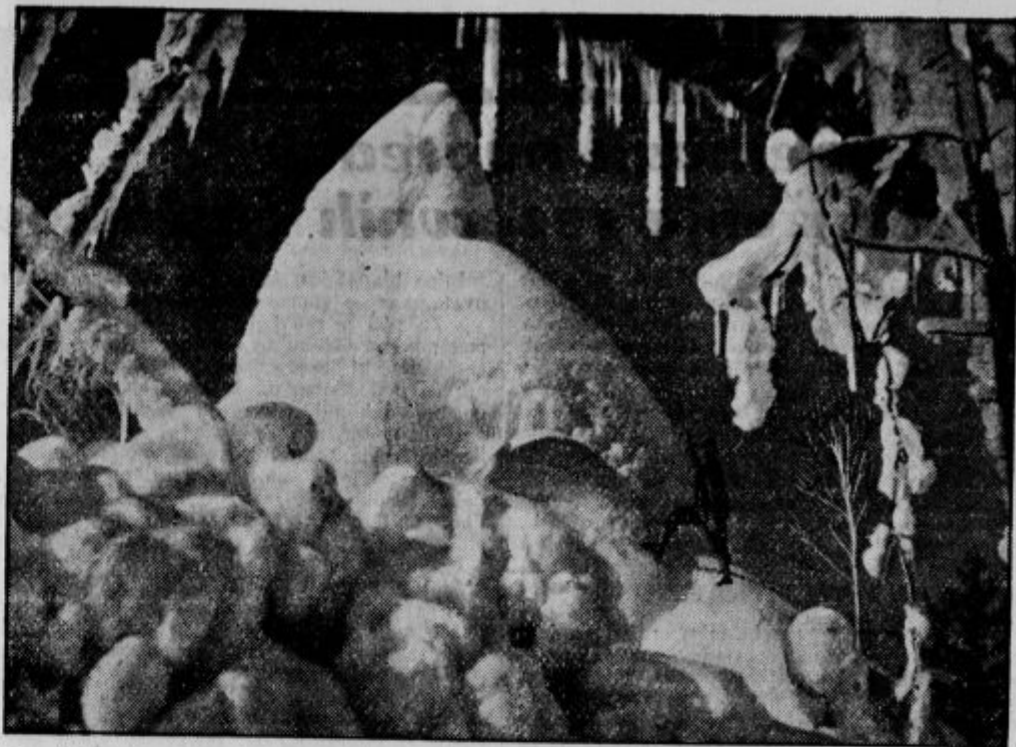
Seznam sam je sestavljen po sedanjih knjiž-ničarskih pravilih, le da zaradi doslej neurejenih razmer na knjigotrkarskem področju ni sestavljalec prof. Niko Kurel, bivši tajnik Jugoslovanske knji-garne, mogel navesti tudi formata, kakor bi ga znanstven opis knjige terjal. Pač pa upošteva dru-go dobro, ki ga znanstveni seznam ne, namreč — ceno knjige, kar je razumljivo pri izdaji knjigo-tržcev. Razdeljen je pregled knjižne produkcije v 24 področij ter obsega tako vse panoge knjižnih izdaj od zbir, revij in periodičnih zbornikov, znanstvenih razprav in visoke literature, do šolskih knjig in glasbenih ter športnih brošur. Pridejana sta imenski in stvarni seznam, ki omogoča orien-tacijo v razmeroma obširni knjigi.

In še v nekem pogledu je ta Slovenska knjiga važna: uredništvo obljublja, da bo skušalo vsako leto dodajati dodatke tako, da ob odslej redno spremljalo naš knjižni trg ter od svoje strani skušalo informirati čim natančneje o vseh knjižnih izdajah. Zato se obrača predvsem na vse samo-založbe, naj obveščajo Organizacijo slovenskih knji-garjev o vseh izdajah, da bodo nadaljnji sešitki Slovenske knjige, ki bodo izhajali po potrebi — želeli bi bilo ob koncu vsakega leta, da se stvar ne bi zopet zakasnila in zamotala — čim popol-nejši. Od tega bodo imeli korist tako založniki sami kakor tudi kupci (Naslov: Organizacija knji-garjev Dravske banovine, Ljubljana, knjigarna Kleimayer & Bamberg, po formularju, ki je predložen). Ob koncu bi omenil samo, da se je treba odločiti, ali naj pišemo knjigar ali knjigar-nar, kajti v knjigi sami se oba izraza mešata in se neenako imenujeta celo v naslovu organizacije same (str. 5 in str. 388).

Javnost pa je hvalečna knjigarjem (?), da so izdali ta potreben seznam novejših slovenskih knjig ter jih tako ponudili javnosti — na odkup.

slovenskih. Stjepan Gotvald je sestavil lepo knjigo o rožah kot krasečih predmetih pod naslovom Cvijeće i ukrasno bilje. Tu govori o negi cvetov ter o njih poznanju in rabi ter je knjižica resnično pri-ročnik vsakega pravega vrtnarja pa tudi ljubitelja rož. Nekaj podobnega je izdal nekdo med nami Ciril Jeglič. Dve knjigi pa sta posvečeni leposlovju. Najprej pesniška zbirka sarajevskega nadškofa dr. Sariača Neveni, v kateri je zbral svoje pesmi rod-nemu očetu in materi, in sicer iz najrazličnejših let, ki jih stavi pod pesem, da se vidi njegov pe-sniški in človeški razvoj. Tem pesnim sinovski ljubezni je pridal še prigodne in vdanostne pesmi sv. očetu ter sv. materi Cerkvi ter je tako pove-zal v pesmih zemske in verske starše. Njegova pesem je skromna, prirska, ter opisna, toda, vsa prežeta z živo vero ter srčno ljubeznijo. Sam nad-škof je napisal zbirki kratak predgovor, njegovo pesniško katekizistiko pa je v zagovoru podal urednik dr. J. Andrić. Najpomembnejše delo pa je gotovo roman hrvatskega katoliškega pisatelja, enega najboljšega izmed slavoslovesnih pisateljev sploh, Antuna Matasovića Bartol i Bara. V tem romanu prikazuje življenje slavoslovesne vasi ter od-govarja na razna vprašanja, ki se tičejo kmečkega zadružnega življenja, toda vedno samo kot polno-kreven pripovednik. Matasović spada med največje pisatelje katoliške generacije pri Hrvatih ter je napisal še veliko del, pa tudi prevedel več stvari iz španščine (Calderona, Colome) ter danščine (Jörgenssen). Sedaj je ravnatelj trgovske šole, ka-kor poroča urednik dr. Andrić v književni oznaki tega velikega hrvatskega katoliškega pisatelja. — Poleg teh rednih in izrednih knjig Društva sv. Jeronima je izšla v isti založbi tudi poljudna iz-daja sv. Pisma Nove zaveze v prevodu in kome-n-tarju prof. dr. F. Zagode (str. 559 in 64 slik, cena 40 din). V zbirki Dobrih romanov pa je izšel ro-man albanskega pisatelja Fabijana Barčeta »Lula«, ki opisuje življenje in trpljenje ter navade Alban-cev. Lula je ime deklici, ki preživlja romantične zgodbe, kakršne so mogoče samo v Albaniji. Delo spada med redka albanska književna dela ter bo gotovo — zaradi zanimive dežele in navad — na-šla mnogo bralcev pri Hrvatih in morda tudi pri nas (cena 30 din).

To so letošnje knjige hrvaške Mohorjeve dru-žbe Društva sv. Jeronima, ki jo priporočamo tudi našim bralcem. Morda pa bi kazalo še bolj v nar-sičem jo posnemati ter po njenem zgledu nuditi nekaj podobnih stvari slovenskemu kmetu in naši katoliški skupnosti, narodni in verski vzgoji (n. pr. povezanost cerkvenega leta z našimi običaji, ali pa odraz slovenske zgodovine v starih spomenikih itd.).

Veličastni izdelki kraljice zime so nastali v amerškem mestu Betlehemu v državi Neu Hampshire. Ta 16m visoki ledeni hriček je povzročila počena vodovodna cev.

Milijarde brez gospodarja

Resnično, kar sreča se ti začne obračati, če zveš, da je na svetu toliko in toliko milijonov in milijard brez gospodarja... Mi vsi, ki od 15. dalje v mesecu začnemo kaditi najcenejše cigarete, mi bi že bili torej, da bi znali biti gospodarji teh osi-rotelih zavojčkov dolarskih in funtovskih bankov-cev.

V tistih časih, ko so si iz Evrope v Ameriko priseljeni Evropejci in pustolovci zaradi odkritja kake žile zlata ali s špekulacijami z zemljišči znali pridobiti velikansko premoženje, se je večkrat zgo-dilo, da so milijonarji umrli brez dedičev, oziroma brez znanih dedičev. Ameriške oblasti so morale izpraševati po Evropi okoli, ker pa niso našle ni-kogar, ki bi bil upravičen dedič milijonov, je ameriški fiskus lepo vtaknil v žep vse milijončke. Če je kdo imel v Ameriki takega »neoznanjenega strica«, je bilo toliko vredno kakor da bi imel svojo banko.

Dandanašnji so slični primeri bolj redki. Toda število tistih milijonarjev, ki tudi še zdaj umrjejo brez dedičev in brez oporoke, je še zmeraj jako visoko. Najbolj znan tozadevni primer iz posled-njih let je primer vdove Garret roj. Schäfer, ki je zapustila čedno vsotico 150 milijonov dolarjev... Kar 36.000 ljudi, ki so se pisali Garret, ki je v Angliji zelo navadno ime, je vložilo v Filadelfiji

svoje zahtevke, in prav toliko Schäferjev ali Schaefferjev ali Schaeferjev ali Schefferjev je za-čelo upati na milijone in poslalo so v Ameriko svo-je posebnega odvetnika. — Pa — vse ni nič za-ležlo, nihče se ni mogel zadostno izkazati, da je pravi dedič.

Druga dediščina brez lastnika je premoženje vdove Ele Wandel iz New Yorka, ki je umrla leta 1936 in je zapustila 250 milijonov dolarjev in je v svoji oporoki tako določila, da naj v petih letih poiščejo dediče. Če to ne bi uspelo in se zares ne bi mogel najti niti en človek, ki bi smel pode-dovati teh »par dolarčkov«, pa naj jih dobi drža-va New York...

Toda primer iznajditelja mehaničnih škarij za striženje ovac, Visulica, ki je živel v Londonu in je ondi l. 1906 umrl, je dokaz, da nima samo Amerika monopol na osirotele milijone in mili-jarde. Ta Visulica je zapustil 22 milijonov funtov šterlingov, ki jih je država uporabila v dobrodnele namene. — V Belgiji pa je pred nekaj leti umrla stara gospodična Marija H. Horvath, ki je živela zmeraj jako preprosto in zase in so zato vsi ljudje mislili, da nima denarja ali da je celo revna. Pa je zapustila dve in pol milijarde belgijskih fran-kov, s številkami napisano: 2.500.000.000 belg. fr. — in nihče se ni do današnjega dne javil za to dediščino...

ŠPORT

Štáfeta v Mariboru

Državno prvenstvo v smučem teku na 4 10 km.

Za državno prvenstvo v smučarskem štafetnem teku, ki bo jutri v Mariboru, je priredil ISSK Maribor zbral številne krasne nagrade, katere so poklonili zmagovalcem pokrovitelji prireditve in pa zimskešportne zveze v Ljubljani, poleg prire-ditelja samega, seveda.

Tekmovanje bo v nedeljo ob 10 dopoldne v okolici Maribora in se ga bo udeležila vsa elita jugoslovanskega smučarstva iz vseh središč našega smučskega športa. Veliki favorit tekmovalja je štafeta jeseniškega Bratstva, ki ima v svojem moštvu same reprezentativce z znanim internacio-nalnim in olimpicem Smolejem na čelu.

Veliko je tudi zanimanje, kako se bodo v kon-kurenci z najboljšimi tekmovalci gorenjskih in ljubljanskih klubov odrezali domačini, ki so se za to priliko vestno pripravili.

Velika produkcija v prostem drsanju v Celju

Brevi ob 20 nastopijo v mestnem parku naj-boljši jugoslovanski drsalci.

Od poslednjega nastopa pok. Hilde Holovske iz Dunaja, ki je nastopila pred več leti, ni bilo v Celju nobene produkcije na ledu. Letošnja ugo-da zima in pa ponovni lepi uspehi celjskih drsalcev gospodične Sernečeve in g. Presingerja, ki sta si priborila državno prvenstvo v tej krasni panogi športa, gredo za tem, da se naši tekmovalci pre-dstavijo tudi domačemu občinstvu in pokažejo vse lepote prostega drsanja na ledu. Da bo program obširnejši in pestrejši je SK Celje povabil številne člane in članice ljubljanske Ilirije, kot najmočnejše predstavnice drsalnega športa v naši državi k so-delovanju. Od dam bodo sodelovale Draguša Fin-čeva, Dorica Schellova ter najbrže mala Bogaia-jeva, vse članice Ilirije ter nova juniorska državna prvakinja Celjanka Vlasta Sernečeva, od gospodov pa Emanuel Thuma seniorski državni prvak, lan-ski prvak Milan Betteto ter letošnji juniorski prvak Celjan Riko Presinger. Skoraj gotovo se bo odzval vabilu bivši dolgoletni državni prvak Celjan dr. P. Schwab. Priprani smo, da bo celjsko občinstvo znalo upoštevati velike žrtve prireditelja ter da se bo polnoštevilno odzvalo vabilu. Prireditel bo ob umetni razsvetljavi, za zabavo pa bo skrbela reproducirana glasba. Za gledalce bo preskrbljeno v notranjosti drsališča za čim udobnejšo sleditev produkcije, priporočamo pa, da si preskrbijo za dobro obutev.

Smuške tekme na Golovcu

V nedeljo, 18. t. m. ob 10 priredi SK Koro-tan tradicionalni smuk z vrha Golovca proti »ra-kovniški jercem«. Proga je dolga nad 1 km. Izven konkurence tekmujejo tudi nečlani in pre-je prvo plasirani lično diplomu. Prvo in drugo plasirana člana med seniorji in juniorji pa prej-meta primerne nagrade. — Popoldan ob 14 bo istotam propagandni slalom. Skakalci pa bodo imeli priliko preizkusiti našo novo 30 metrsko skakal-nico. — Dohod do terena je zelo lahek, saj gre-ste od tramvaja mimo Počivalnika komaj 3 minute peš, in že ste na cilju, lepem tako za tekmovalce kakor za gledalce. — Podrobnejša navodila lahko dobite tudi po telefonu št. 41-63.

Mladinske smuške tekme v Ljubljani

Za nedeljsko tekmo v teku, ki jo priredi Smu-čarski klub Ljubljana, opozarjamo mladino, da je start točno ob 10 v Zg. Šiški v bližini gostilne Martine. Tekmujejo lahko razen klubskih članov

tudi neorganizirani. Prijave najkasneje do 9.30 pri vodstvu tekme. Tekmovalci so razdeljeni v tri sku-pine in sicer od 16—18. leta tekmujejo na 6 km; od 14—16. na 4 km; in oni pod 14 letom na 2 km. Razglasitev rezultatov in razdelitev daril po tekmi v gostilni Martine.

ZFO

II. smučarske tekme Triglavskega okrožja

Velike smučarske tekme Triglavskega okrožja bodo spet izredne dogodke za Gorenjsko. Zaradi velikega števila tekmovalcev, ki so se prijavili k tekmovalju, je bil tehnični odbor primoran raz-deliti letošnji program na dva dela. Prvi del — klasična kombinacija — bo v nedeljo, 18. t. m. na Koroški Beli v izvedbi tamošnjega fantovskega odseka, drugi del, alpska kombinacija, bo pa v nedeljo, 25. t. m. na Črnem vrhu.

Zmagovalac v klasični kombinaciji prejme da-rilo mestne občine jesijske (krasno zapesno uro iz krom-jekla s precizno sekundarko) in diplomu. Prvak v skokih prejme zapesno uro, darilo po-krovitelja jesijskega župana g. Markeža in di-plomo, zmagovalac v teku si pribori darilo okrožja (zapesno uro) in diplomu. Drugo in tretje pla-sirani prejmejo diplome. V mladinskih discipli-nah prejmejo prvo, drugo in tretje plasirani lepe diplome.

Ne pozabite se prijaviti pravočasno. Kdor se še ni prijavil, naj se prijavlji takoj po osmi sv. maši sodnijski komisiji v prosvetnem domu na Kor. Beli.

Krekovo okrožje FO Škofja Loka

priredi v nedeljo, dne 18. februarja 1940 v Škofji Loki tekme v smuku in slalomu za okrožno prven-stvo leta 1940 za člane posameznike in mladce.

Spored: ob pol 9 dop. sv. maša za vse tek-movalce v župni cerkvi. Po sv. maši žrebanje startnih števil v Društvenem domu. Nato odhod na tekmovalno progo za smuk. Po končanem smu-ku odhod v mesto na kosilo. Ob 2 popoldne zbira-lišče pred Društvenim domom in odhod na tek-movalno progo za slalom. V konkurenci tekmu-jejo vsi člani našega okrožja. Izven konkurence člani sosednjih okrožij.

Smuške tekme zasavskega okrožja FO

V nedeljo, 18. t. m. bo priredilo Zasavsko okrožje smučarske tekme v smuku in slalomu. Z ozirom na kratek prijavni rok se more tekmo-valet prijaviti tudi še v nedeljo jutraj na zbira-lišču. Zbirališče je od 8 do pol 9 v Sostrem pred Ljudskim domom, kjer bodo tekmovalci dobili še vsa potrebna navodila in načrt tekem. Start za člane in mladce za tek bo točno ob 9. Razdelitev daril bo pa isti dan zvečer. Tekmovalce opozar-jamo, da se lahko poslužijo za dohod na zbira-lišče vlaka do Dev. Mar. v Polju, ali pa avtobusa, ki pelje v Sostro.

ZDK

Vaditeljice, ljubljanskih in okoliških krožkov obveščamo, da bo vaditeljska telovadba v nedeljo ob 8 jutraj v telovadnici Vzajemne zavarovalnice.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Udeležba članov GZSP na tekmi v smuku z Meccasnova. Službeno iz JZSZ razveljavlja odlok Gorenjske zimske športske podzveze št. 341 z dne 15. februarja 1940, s katerim zabranjuje čla-nom GZSP udeležbo na gornji prireditvi SK Iliri-je v Planici, ker ta odlok v pravih ni utemeljen. Klubom GZSP je na prosto dano, da se prireditve SK Ilirije udeležijo ali ne, zabrana udeležbe pa ni mogoča.

V mestu Providence v državi Rhode Islan v USA je zgorelo šolsko poslopje, a 400 šolarjev so še pravočasno rešili.

Tam, kjer je sto tisoč mrtvih

Dopisnik italijanskega časnika »Messagera«, ki je pihel v porušeni vzhodnoanatolski Erzindžan, je poročal o svojih doživljajih v potresnem ozemlju, ki se je pripeljal tjakaj šele po neskončni brezupni vožnji čez Ankaro.

»Šele tri dni sem na potresnih tleh. Nemara so to najbolj žalostna poročila, ki jih je mogel kdaj napisati kak častnikar v treh dneh. Tu je na tisoče in tisoče mrličev, in največ jih še ni pokopanih, in na tisoče in tisoče otrok, ki ždi na razvalinah svojih hiš in ki tiho, ne da bi se jokali, kakor v nekakšnem trdnem zaupanju, čakajo, da se jim mati povrne. Dolgi, počasi vozeč se vlak, ima dvajset vagonov samih takih sirot od 3 do 15 let, ki jih peljejo iz Erzindžana v Ankaro...

Iz Ankare sem se odpeljal v Sivas in Erzindžan; en dan in eno noč sem potreboval do Sivas in še en dan in še eno noč do Erzindžana. Vlak je vozil skozi ledenomrzlo noč; bil je vlak žalosti, zakaj, skoraj sleherni potnik v vlaku je kaj izgubil med ruševinami. Zenska v vagonu drugega razreda zraven nas se je neprestano jokala. Njen mož je bil poštni uradnik v Erzindžanu. Ona se je odpeljala iz Carigrada, da bi ga poiskala, pa je vnaprej vedela, da ga ne bo našla. Snežilo je; zdaj pa zdaj je lokomotiva zapiskala v mrzlo noč. Na postajah je bilo slišati le znamenja z zvoncec, potem se je vlak pomaknil spet naprej in je s svojim drdranjem preglasil jokanje potnikov.

Preden smo prišli v Sivas, se je že daniilo in smo mogli videti ondoto pokrajino — valovito zemljo sredi neskončne doline. Zaradi snega je bila videti še bolj otožna. Učenjaki pravijo, da je ta pokrajina najmanj varna na vsem svetu. To je pokrajina potresov; zdaj ji pravijo »dežela sto tisoč mrtvih«, zakaj, zares je tako veliko število žrtvi, ki jih je od leta 1878 zahteval potres. Takrat je bil potres 200 kvadratnih kilometrov nadele okoli — 57.000 ljudi je bilo mrtvih. Drug potres l. 1882: 1700 mrličev. Nedavni potres pa je pomoril 30—40.000 ljudi. Mesta Jazgat, Tradsum, Samsun, Gümüşhane, Ordu, Amsya, Giresun, Tokat — vsa so bila prizadeta! Številke povedo strahotno resnico: v Erzindžanu: 10.119 mrtvih in več ko 4000 ranjenih; okrog Sivas 7335 mrtvih in 2000 ranjenec; v Tokatu 6050 mrtvih in toliko ranjenih; v Giresunu ob Črnem morju: 1450 mrtvih. Druga mesta imajo po sto in sto mrtvih. Glede na podre hiše so številke v teh krajih prav tako grozne; na tisoče jih je: 7000 hiš, 6000 hiš itd. V

tem strahotnem seznamu pa ni niti omenjena erzindžanska pokrajina. Ondotne izgube bodo mogli šele kasneje dognati, saj še ničesar ne vedo o raztresenih pastirskih vaseh, ki jih je ta pokrajina polna. V začetku so prihajale odondod samo napol sestradane živali. V galopu so pridrile iz razdejanih vasi, mogoče jih je privabila sled za ljudmi. V Erzindžan je pristorkljaj majhen osliček; ves je bil sestradan; malo se je ozrl okoli in se je mrtev zgrudil na tla.

Tista nesrečna noč 26. decembra 1939 je bila posebno mrzla in huda burja je brila čez deželo. Ob dveh ponoči je bilo slišati zamolklo tuljenje iz zemlje, kakor bi rjovela kaka pošast in nato je strahovito butnilo od navzgor. Bilo je, kakor bi zemlja mahoma od prehude vročice znorela. Le nekaj sekund je bilo zadosti, pa je bilo daleč na okoli vse uničeno. V Erzindžanu ni po tem edinem sunku nobena hiša stala več pokoncu — na en mah so se vse podrle.

»Nobene luči ni bilo«, je pripovedovala begunka na kolodvoru v Sivasu... Nič ne vem, kako da sem bila nenadoma vržena na cesto v oblaku prahu in podrtij. Sapo mi je jemalo, a zmeraj iznova so se rušili zidovi in so grmele strehe in podrtije okoli. Prej sem spala skupaj z otroki — zdaj jih nisem imela več. Nič nisem vedela, kje sem, kam naj se obrnem. Zavpila sem in nekdo mi je odgovoril z groznim krikom. Dobila sem žensko med razvalinami, prišli sva se za roke in tipaje sva se spotikali naprej in v glavi se nama je vrtelo. Dišalo je po ožganem lesu in mesu — tu in tam je šinil ogenj kvišku in tako je bila luč — luč požara!

V vseh hišah so bile tisto noč zaradi mraza peči zakurjene in tako je začelo goreti tudi po hištvu in vsi drugi predmeti. Preden se je zdanilo, je gorelo vse mesto Erzindžan.

Vseh 30.000 ljudi je to noč doživelo isto mučenje: da so bili ubiti, ali so se zadušili, ali so zgoreli ali bili živi pokopani. Ne Carigrad ne Ankara nista ničesar vedela o tej nesreči. Samo postajenačelnik v Sivasu je občutil sunek, brzjojavil v Erzindžan, a nihče mu ni odgovoril. Poklical je brzjojavno Tokat — smrtna tišina; poklical je Giresun — nihče, nihče se ni oglašil. V Erzindžanu so se otroci zbrali ob nekem zidu in se ondi tiščali in čudili, kako da ni nobenega izmed odraslih, ki bi jim pomagali! Kasneje so jih našli: bili so ubiti, zid se je bil zrušil nanje, ušesa, roke in noge so jim bile zmurznile...

Uspehov polno leto Aerokluba „Naša krila“

Kljub pomanjkanju sredstev je dosegel ljubljanski oblasni odbor Aerokluba izredne uspehe

Ljubljana, 16. febr. 1940.

V prostorih avtomobilskega kluba je v četrtek zvečer imel občni zbor oblasni odbor Aerokluba »Naša krila«, ki je zopet pokazal, s kako veliko verno sodelujejo zastopniki najrazličnejših slojev pri našem letalstvu, ki sicer nima obilnih sredstev, a tem bolj požrtvovalne delavce. Predsednik oblasnega odbora g. Dr. F. Orel je začel občni zbor in pozdravil zastopnika bana banskega sveta, g. Poklukarja, zastopnika divizijskega poveljnika podpolkovnika g. Aljačiča, zastopnika ljubljanskega župana občinskega svetnika g. inž. Škofa in vse navzoče. Z odobravanjem je bila sprejeta vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Petru II. in pozdravna brzojavka poveljniku letalstva armadnemu generalu g. Milojku Jankoviču in namestni predsedniku osrednje uprave Aerokluba g. T. Sondermajerju. Vsi navzoči so za tem počastili spomin letalcev Alojzija Podobnika in Janeza Golona, ki jima je v preteklem letu prekinila delo neusmiljena smrt. V svojem poročilu je za tem predsednik orisal delo kluba, ki se je sicer boril s pomanjkanjem denarnih sredstev in vendar skušal izvežbati čim večje število pilotov. Naše letalstvo je mlado in po številu ne dosega letalstva drugih držav, ima pa zato sposobne, spretnosti in pogumne letalce. Pod okriljem Aerokluba se zbira tudi vsa mladina, ki čuti veselje do letalstva. Najprej začenja z izdelovanjem letalskih modelov, za tem pa prehaja v jadralne šole, dokler se ne izvežba za pilote. Prav v ta namen je klub priredil številne prireditve in tečaje.

Tajnik kluba g. Sv. Hribar, je podčrtal, da se je živahno delo kluba poznalo tudi v tajištvu, ki je prejelo in odposlalo v pretekli poslovni dobi nad dva tisoč dopisov. Odbor se je sestel k 33. rednim sejam, poleg tega pa je bilo še lepo število sestankov in posvetovanj. Mnogo dela je dala organizacija novih krajevskih odborov, še več pa številne prireditve in mitingi. Mednarodne konference v Varšavi v maju lanskega leta se je udeležil g. dr. A. Kuhelj, mednarodne tekme v Londonu pa g. Jelko Centič. Blagajniško poročilo je dal g. Osana. Iz njega posnemamo, da je klub imel 1.090.000 din dohodkov in prav toliko izdatkov in da se je ves čas boril s pomanjkanjem sredstev. Vendar je klubu uspelo, da je izpolnil

nekdanje obveznosti, tako da sedaj mnogo lažje posluje.

Obsežno poročilo motornega odseka je dal g. dr. R. Rappe. Vsega skupaj je klub organiziral 12 prireditev. Na teh prireditvah in ob priložnostnih poletih za potnike je bilo na ljubljanskem letališču skupaj 1542 zračnih krstov. Na vseh prireditvah pa je bilo okrog 67.000 ljudi, ki so z zanimanjem zasledovali akrobacije naših letalcev. Vse to delo je bilo opravljeno s podporo, ki je znašala le 5,8% od podpore, ki so jo dobili Belgrad, Zagreb in Maribor. Ljubljanski Aeroklub je ne glede na skromna sredstva s svojim delom izredno prednjačil, saj sta Belgrad in Zagreb na vseh svojih prireditvah imela le okrog 36.000 ljudi in skupno le 1458 zračnih poletov. Odsek za trenajo je izvršil 694 poletov. Pilotska šola je sprejela 19 gojencev, od katerih je naredilo izpit 16. Za prihodnje leto ima odsek na razpolago dobra letala in tudi nekaj prihrankov, tako da bo lahko še bolj uspešno deloval. V motornem odseku je bilo opravljenih 6876 poletov v 896 urah, za kar je bilo porabljenih nad 27.000 kg bencina.

Odsek za jadranje je imel nad 50 uencev. Vsega skupaj je bilo 5 jadralnih šol in sicer glavna jadralna šola na Blokah in dalje jadralne šole v Novem mestu, v Kočevju, v Gorjah pri Jesenicah in v Kranju. Največ gojencev je bilo na Blokah, saj je tam vadilo 122 gojencev, med temi 83 dijakov. Vsega skupaj je bilo na Blokah 3757 startov. Druge jadralne šole so imele razmeroma malo gojencev, vendar so tudi dobro uspevale.

O modelarstvu je poročal g. Centič. Modelarji so imeli 8 podmladkov, v katerih je bilo nad 500 modelarjev. Priredili so več razstav, posebno lepa je bila razstava v št. Vidu.

Vsa poročila so bila sprejeta, prav tako tudi preračun za leto 1940, ki znaša 1.700.000 din. Pri volitvah v upravni odbor so bili izvoljeni za predsednika dr. F. Orel, prvi podpredsednik Pančič Viktor, drugi podpredsednik Andrejka Viktor, tajnik Hribar Svetozar, blagajnik Osana Miroslav, načelnik motornega odseka dr. Rappe, načelnik jadralnega odseka Majdel, v odbor pa Detter Franc, Satner Josip, Tury Tugomir, Lobe Milan in Colnar Janko. Sledile so še volitve nadzornega odbora in volitve delegatov za občni zbor osrednje uprave v Belgradu, nakar je bil občni zbor zaključen.

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD

(3) Z namazanim kruhom je stekla ven. Tudi mucku Pucku je dala malo pokusiti, kar mu je bilo zelo všeč. »In sedaj, čuj mucek, ko sva vse pojedla, greva na sprehod. In veš kam greva? Očetu bova šla naproti. To bo vesel, da sva ga prišla iskat!«

(4) »Seveda je to zelo daleč. Iti bova morala v gozd. In... tega mati prav za prav ne dovoli. Gozd je tako velik; v njem se majhne punčke izgubijo, pravi ona. Toda midva bova zelo, zelo tekla, potem sva pa tako pri očetu, kaj mucek?«

Slovenski pravniki so zborovali

Ljubljana, 16. februarja.

V veliki dvorani št. 79 justične palače je bil snoči 51. občni zbor društva »Pravniki«. Udeležba pravnikov je bila častna. Društveni predsednik dr. Iuris in hon. c. Metod Dolenc je vodil zborovanje ter je uvodoma poudaril, da je poteklo 51. leto, odkar obstoja društvo. Bilo je mnogo veseljih, pa tudi žalostnih dogodkov. Lani smo praznovali 50 letnico društva, slovesnosti se je osebno udeležil takratni pravosodni minister dr. Ružič, ki je v imenu vladarjem izročil društvu visoko odklovanje. Izdali smo knjigo »Polstoletja društva Pravniki«. Poklonili smo se manom dr. Tomaža Dolničarja ob stoletnici njegove smrti pri njegovi rojstni hiši. Pripravljali smo se za kongres jugoslovanskih pravnikov, ki naj bi bil v Rogoški Slatini in Mariboru. Izdali smo »Spomenico h kongresu«, kjer so zbrani prispevki slovenskih, hrvaških in srbskih odličnih pravnikov. Zunanje politični dogodki v Evropi so vplivali, da je bil kongres preložen na ugodnejše čase. G. predsednik se je nato v toplih besedah zahvalil vsem javnim faktorjem in korporacijam, ki so podprli kongres s podporami, tako mestna občina ljubljanska, pravosodno ministrstvo, Mestna hranilnica ljubljanska in Banovinska hranilnica. Društvo je prejelo tudi primerne podpore od drugih ustanov za izdajo upravnosodnih odločb. V nadaljnjem je g. predsednik izjavil: »Če tu med našimi dobrotniki ni bila navedena dravska banovina, moram po pravici in resnici poudariti, da bi bil njen obljubljeni delež v kritje stroškov kongresa prav posebno izdaten, ko ne bi bilo prišlo do preložitve kongresa na poznejši čas. Seveda trdno upamo, naravnost zidamo na obljubo g. bana, ko bo prišel čas kongresa.«

G. predsednik je nato v glavnih obrisih očrtal razvoj dogodkov ter posebno poudaril:

»Velika znamenja nam kažejo na neki notranji preustroj, ki nas utegne kmalu zajeti. Slovenski pravniki pozdravljamo vsako spremembo, ki pojde v prid pravnega reda naše ožje domovine, prelepe Slovenije na eni strani, na drugi strani pa najodločneje odklanjamo vsako oslabeitev državne misli, ki bi se obračala zoper našo širšo domovino, kraljevino Jugoslavijo, in pravni red v njej, pa naj pride od katere koli strani in v kakršni koli obliki. To je naš program za bližnjo in daljno bodočnost, v tem duhu hočemo vztrajati, tako se bomo dalje borili, pa tudi vzgajali naš pravniki naraščaj.«

Tajnik s. o. s. g. Fran Orožen je podal izčrpno, pregledno sestavljeno poročilo o notranjem poslovanju društva in o društvenem delu na zunaj. Društvo šteje sedaj 877 rednih članov. V preteklem letu je umrlo 13 članov, tako: Mastnak Fran, Rant France, Babnik Ivo in Križan Ferdo, vsi notarji, dalje dr. Alojzij Homan, dr. Fran Frlan, dr. Mihael Stajnke, dr. Mayer Fran, vsi odvorniki, sodnika Vejnar Josip in Kramer Emil, drž. tožilec dr. Ivan Hojnik, višji fin. svetnik Perne Hinko in predsednik deželnega sodišča v pok. dr. Oton Papež. Navzoči so izkazali pokojnim čast s klici: »Slava jim!« Tajnik je nato poročal, kako se je »Pravniki« skrbno pripravljali za kongres jugoslovanskih pravnikov, ki je bil določen za lansko jesen. »Pravniki« je bil udeležen pri raznih svečanostih in slovesnostih. Bilo je več predavanj, ki so bila dobro obiskana.

Blagajnik, odvetnik dr. Anton Urbanc, je podal kratko blagajniško poročilo. Član nadzorstva dr. Janko Žirovnik je v imenu nadzorstva izrekel zahvalo staremu odboru za njega uspešno in požrtvovalno delo ter je predlagal razrešnico, ki je bila soglasno sprejeta. Pri nato slededih volitvah je bil z vzklikom izvoljen za predsednika dr. Iur. in hon. c. Metod Dolenc, ki vodi društvo že 9 let. V odbor so bili izvoljeni večji del stari odborniki.

Iz maščevan'a zažgal gospodarsko poslopje

Celje, 16. februarja.

V Kosatih pri Petrovčah je danes ponoči zgorelo gospodarsko poslopje celjskega trgovca in gostilničarja Josipa Plavca. Ogenj je popolnoma upepel poslopje in škoda znaša 60.000 din. Orožniki so davi aratirali 60 letnega Plavčevega hlapca Leder Roka iz vojniške okolice. Leder Rok je služil pri g. Plavcu, ki pa z njim ni bil zadovoljen, ker se je stalno prepiral z oskrbnico, ter mu je odpovedala službo. Hlapec je iz maščevanja zažgal poslopje, nato pa zbežal. Pri zaslišanju je priznal zločin, navaja pa, da se je pred požigom napil »na korajžov«. Deja se neumneja, ker misli, da mu bo to koristilo.

Na novo je bil izvoljen kas. sodnik dr. Avgust Munda namesto dr. P. Grassellija, ki je odklonil ponovno izvolitev ter se mu je g. predsednik toplo zahvalil za njegovo delovanje v »Pravniku«. Nato se je dr. Andrej Grasselli prisrčno zahvalil g. predsedniku za njegovo skrb glede pravniskega naraščanja in požrtvovalno delo v »Pravniku«. Po sklepu občnega zbora se bo upravni odbor povečal za dva člana in nadzorni odbor za enega. Novi člani bodo kooptirani, kakor hitro bodo pravila oblastveno odobrena glede teh sprememb.

Celjske novice

e Na prosvetnem večeru KPD v torek, 20. februarja, bo predavala ga. dr. Melita Pivec-Stele o zgodovini ženskih samostanov na Slovenskem.

e Potrebna dela v celjskem gledališču. Po predlogu mestnega svetnika g. Repnika Antona na zadnji seji, bo mestna občina preslikala kulise za celjsko mestno gledališče. Občina razpisuje preslikanje in je ponudbe vložiti do 29. februarja v sobi št. 9 na mestnem poglavarstvu.

e Poroke v Celju. V Celju so se poročili: Bele Viktor, čevljar, in Vengust Pavla iz Celja, šivilja; Šmigoe Alojzij, tapetnik, in Klinar Marija iz Celja, krojačica; Kosec Franc, klepar, in Mastnak Margareta iz Celja, kuharica; Strašek Ivan, čevljar, in Alojzija Bogin, kuharica v Celju; Čobez Franc, posestnik v Kostivnici, in Čoh Terezija, posestnica hči pri Sv. Petru na Medvedovem selu; Kopriva Franc, usnarj v Mestinju, in Bukovnik Ivana, zasebnica v Polčanah; Knez Karel, mizarški pomočnik v Polulah, in Klavžer Ana, sobarica v Celju.

e Katoliško gospejno društvo dobrodelnosti v Celju ima v nedeljo, 18. februarja, ob pol 4 popoldne svoje redno letno zborovanje v opatiji. Članice naj pripeljejo s seboj tudi svoje prijateljice.

e Pevsko društvo Oljka ima svoj redni občni zbor v nedeljo, 18. februarja ob 9 popoldne v društvenem lokalu Obrtni dom, Gledališka 2.

e Zdravniško dežurno službo za žlane OUZD ima jutri v nedeljo g. dr. Cerin, Prešernova ul. 1.

e Novi odbor Protituberkulozne lige v Celju se je na zadnji seji konstituiral in je v odboru nekaj sprememb: predsednik g. Zdošek Bogomil, učitelj; prvi podpredsednik senator g. Alojzij Mihelič; druga podpredsednica ga. Ela Kalanova; prva tajnica gđ. Drevovala, namestnik pa dosedanj 11 letni tajnik, upravitelj g. Viktor Šmigovec, ki je zaradi dela pri nameravani gradnji palače OUZD v Celju, preobložen. Za blagajnika je bil določen blagajnik g. Plahutnik Jože, za namestnika pa dosedanj blagajnik g. Nardin Rihard.

e Protituberkulozna liga v Celju bo priredila meseca aprila in maja predavanje o tuberkulozi in borbi proti njej za mladino.

e Pojasnilo. Po želji žene aretiranega Rebernaka, o katerem smo poročali v zvezi z aretacijo Obreza Josipa in Hriberška Franca, pojasnjujemo, da celjska policija ni našla na Rebernakovem domu nobenih ukradenih predmetov. Teža v našem dopisu seveda nismo navajali, ker smo le poročali o aretaciji.

e Drevi bo v mestnem parku velika produkcija drsalev. Sodelujejo gđ. Sornčeva, Schellova, Finčeva, Bogatajeva in gg. dr. Schwab, Thuma, Bettelo in Presinger. Vsak nastopi s samostojnim programom ob umetni razsvetljavi. Celjani, ne zamudite ugodne prilike. Začetek produkcije ob 8.

Parni kotel eksplodiral

Celje, 16. februarja.

Danes popoldne ob pol 5 se je po vsem mestu slišal silen pok. Po mestnih ulicah je drvel celjski reševalni avto in zavil na dvorišče palače Mestne hranilnice, kjer sta dva ključavničarja ogrevala s pomočjo parnega kotla zamrznjene odtočne strešne žlebe. Z delom so pričeli že včeraj. Pomočnika in delavca je nadzoroval pri delu sam mojster. Danes ob štirih popoldne je šel mojster na postajo, pred odhodom pa je še ponovno opozarjal delavca, naj bosta previdna. Ko sta delavca prenesla parni kotel za par korakov, se je zamašil ventil in v tem trenutku je parni kotel s strašnim pokom eksplodiral. Pritisk je bil tako močan, da je popkalo na dvorišču Mestne hranilnice okrog 50 šip. Kotel je imel 6 atmosfer pritiska, ventil pa je zdržal le 4 atm 2 mm debelo pločevino je razgnalo na kosce, ki so padali po dvorišču. Delavca sta bila hudo ranjena. Sta to 35 letni pomočnik Ivan Jevšenan in 23 letni pomočnik delavcev Viljem Vrusnik, oba iz Celja. Jevšenka je vrglo z vso silo ob tla, kos pločevine pa mu je razmesaril desno nogo v stegno ter mu je dvakrat zlomil, tako da se je noga le še komaj držala telesa. Vrusnik je dobil opekline po prsih in obrazu. Oba so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer so jima takoj nudili pomoč.

Videti so kakor člani Klu-Kluka-Klana, pa so le ameriški vojaki na svojih zimskih vajah v državi Michigan. Tu vlečejo ti vojaki-strahovi strojnice na saneh.

Grozote zime

Sv. Rupert nad Laškem, dne 15. febr.
Po tolikem snegu, ledu in mrazu v januarju smo se tolažili, da bo ob evečnici prišel preobrat na boljše, zlasti, ker je 2. februarja res ljubko posijalo sonce, tako, da so se celo uboge čebulice po prestatnem mrazu zganile in veselo pribrenčale na zrak. A takoj drugi dan se je nebo stemnilo, začel je padati dež, kmalu pa snežinke. Sedaj pa se mraz etopnjuje vsaki dan brez odnehanja, velika množina novo padlega snega je povišala mraz, tako da je bilo 15. februarja jutraj ob 8.22 stopinj Celzija pod ničlo. Občinske ceste so tukaj zametene, v Laško s sankami od tod eploh ne moreš priti, ker prizadete občine niso ob pravem času snega razorale. Sole so brez otrok, ljudstvo brez petroleja in evečave; tudi na največjih kmetijah je zmanjkalo drv, ker je dose-danja mrzla zima zahtevala tako čezmerno kurjenje, da so zginele tudi največje zaloge. Sedaj hitijo ubogi hribovci v najhujšem mrazu v hoste, kjer je to mo-goče; pri mnogih pa velikanski zameti zabranjujejo dostop do gozda in kuriva. Težave letošnje zime prekašajo trpljenje v l. 1929.

Litija

Farni sestanek, ki ga je priredil FO v Litiji, je odlično uspel. Na setanku so se obravna-vala važna sodobna vprašanja. Sestanka se je udeležilo nad 40 mož in fantov, ki so prav pridno posegali v debato. Na splošno želijo mož in fantov, ki so se tega sestanka udeležili, bodo od sedaj naprej redni mesečni farni sestanki vsak drugi četrtek v mesecu ob pol 8 zvečer v dvorani Ljudskega doma v Litiji.
Knjižnica Prosvetnega društva v Litiji je odprta vsako nedeljo po zadnji sv. maši.

Glavna kolektura Drž. razr. loterije

VRELEC SREČE

Alojzij Planinšek

Ljubljana, Beethovnova ulica 14

javlja izid žrebanja V. razreda 39. kola od dne 16. februarja 1940:

100.000 din št. 18545.
60.000 din št. 99024.
50.000 din št. 47867, 57222.
40.000 din št. 59796, 88452.
30.000 din št. 26500, 99091.
24.000 din št. 40995, 85374.
20.000 din št. 18157, 44458, 68061, 70462.
16.000 din št. 25878, 57708, 74991.
12.000 din št. 50249, 51676.
10.000 din št. 17023, 23641, 54036, 57494, 58228, 80305, 86311.
8000 din št. 25042, 44931, 48006, 54646, 55744, 59520, 61121, 65725, 65840, 67960, 69801, 74157, 76997, 85771, 91415, 96022.
6000 din št. 3131, 5030, 10884, 13555, 14435, 14444, 59221, 65173, 78250, 85691, 87881, 94214, 95285.
5000 din št. 456, 4034, 10622, 23923, 35695, 36355, 36798, 46508, 59845, 77792, 78107, 82812, 83464, 85812, 84810, 91129, 99639.
4000 din št. 1425, 1708, 4676, 8110, 8269, 9993, 11229, 13139, 14070, 14085, 14287, 17024, 19095, 19430, 22279, 22675, 25695, 26061, 26749, 28575, 29247, 30418, 33611, 33680, 37539, 38432, 40817, 41042, 49018, 50592, 51668, 53170, 57123, 57557, 63746, 71069, 72123, 77508, 81690, 83980, 87023, 88361, 90706, 92654.
Nadalje je bilo izžrebanih še veliko število dobitkov po 1000 din.
Ker so bili dobitki javljeni telefonično, even-tuelna pomota ni izključena.
Srečke so še na razpolago.
Prihodnje žrebanje bo v soboto, 17. t. m.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ščitovanjaki oglas 1 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojnó. Najmanjši anekes za mali oglas 15 din. - Mali oglas se plačuje tako pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolična, 3 mm visoka poltina vrstica po 3 din. - Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti suamko.

Službe iščejo

Lesni manipulant

Išče službo. - Naslov v vseh posloval. »Slovenca« pod št. 1693. (a)

Šef davčne uprave

odlično kvalificiran, ki v kratkem stopi v pokoj, želi primerne zaposlitve v podjetju ali veleposestvu v Ljubljani ali okoli Ljubljane. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod št. 524. 2054

Ženska

prednjih let gre kot gos-podinja k starejšemu gospodu, gospe ali orož-nikom. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod značko »Samostojna« št. 1796. (a)

Službodobe

Cerkvenik-organist

dobi službo pri Sv. Križu pri Litiji. - Dohodki: stanovanje, 1 njiva, bera in stolinna. - Prošnje s spricvalom o strokovni izobrazbi in o doseda-njem službovanju naj se vlože na župni urad Sv. Križ pri Litiji.

Prodamo

Najugodnejši nakup

moških oblik nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Fižol za kuho

dobite poceni pri Sever & Komp., Gosposvetska cesta 5. (l)

Zamrznjene

vodovodne cevi se odta-ljujejo najhitreje in brez razkopavanja zidu samo z električnim tokom. Take aparate dobite pri Fur-lanu, Crnuče p. Ljubljani

Jajca

štajerska, po konkurenč-ni ceni, dobite pri Čuček, Sv. Petra c. 13, telefon št. 42-25.

Damske smuči

dobro ohranjene, in dam-ske smučarske hlače (za manjšo postavo) prodam. Rožna dolina, Cesta IX. št. 29.

Peki pozor!

Delilnik (Teigteilmaschle-ne) za pecivo, skoraj nov, poceni naprodaj. - Informacije: Realiteta - Ljubljana, Gosposvetska cesta 3-1.

Čitajte in širite

»Slovenca«!

Kam pa kam?

Avtobus

vozil v nedeljo ob 8 na Ig za smučarje, ki gredo na Kurošek. Telefon št. 36-98.

Posestva

Velik kompleks

za gramozno jamo ugod-no prodam. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2113.

Enodružinsko hišico

prodam. Potrebno 45.000 din. Naslov v upravi Slo-venca pod št. 1901. (p)

Novo zgrajeno stavbo

s trgovskim lokalom, na prometni točki v okolici Maribora, prodam. - Me-sečni dohodek 2500 din. Ponudbe upravi »Slov.« Maribor pod »Ugodno« 263. (p)

Vnajem

ODDAJO:

Velike prostore za delavnice, obrt ali pa skladišče, oddam. - Vod-matska 29.

Razno

Gumbnice, gumbje, plise, monograme, entel, ažur 'fino' in bitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica
Vezanje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Objave

Inserenti

naj dvignejo v upravi sledeče ponudbe:
Center lahko tudi peri-ferija 1489.
Elektromotor 1511.
Idealen mož 1512.
Izplačana gotovina 1920
Knjižnice Ljubljana 1752
Konjunktura 775
Krasen razgled 891
Metalna industrija 1359
Mizar 1598
Mlada moč
Nemščina
Pošta 1510
Redka prilika 1742
Spada pod Ljubljano 350
Tako 1667
Trgovsko naobražen fant
Zaupljivo

POMLADANSKI

DUNAJSKI VELESEJEM

SE VRŠI

10.— 16. MARCA 1940

TEHNIČNI VELESEJEM DO 17. MARCA

Poljedelski stroji • stavbarstvo • stroji in orodje • tehnične ureditve • industrijski proizvodi • nemški industrijski polfa-brikati • »hiša mode« • modna industrija • umetna obrt itd.

Vse informacije se dobijo pri počastnem zastopniku za Banovino Hrvatsko in Dravsko banovino: J. KULHANEK, ZAGREB, Ilica 9 — Telefon 24-307 in pri generalnem zastopniku za Kraljevino Jugoslavijo: H. PFANNENSTILL, BEOGRAD II., Brankova 8, tel. 30-881

Obiskovalci Dunajskega velesejma dobijo posebne popuste na železnih Kraljevine Jugoslavije in na nemških državnih železnicah

Kupimo

Bukova drva

za kurjavo, sveža, in bu-kove hloče, kupujemo v vsaki količini. - Ponudbe na I. Meštrovič, Zagreb, Zrinjevac 15, tel. 23-612.

Vsakovrstno zlato

srebro in briljante ku-puje vsako količino po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana
Frančiškanska ulica 3.

Velika zaloga vsakovrst-nih ur, budlik in nakita po najnižjih cenah.

Bukova drva

in krajnike ponudite z navedbo cene na upravo »Slovenca« pod »Suha« št. 2137.

STROJI

Tesarji

Za opažbe in ladijski pod nudim trostrani stroj iz zaloge v Ljubljani, Dov-zan Ivan — Ljubljana, Frančiškanska 4.

Parni stroj

150/400 ks ali lokomobilo, dinamo in več elektro-motorjev za istosmerni tok kupim. - Informacije honoriram. Perles, Osjek.

Glasba

Gramofon

His Masters Voice, dobro ohranjen, in nekaj plošč, prodam. Rožna dolina, Cesta IX. št. 29.

Kauče

otomane, naslonjače dobavlja najceneje »Obnovac F. NOVAK, Glavni trg 1 — in Jurčičeva ulica 6

ZAHVALA. Ob smrti našega ljubljene-ga soproga, očeta in strica, gospoda

Karla Persche

uradnika državnih železnic v pokoju

nam je došlo toliko dokazov plemenit-tega sočustvovanja, da nismo v stanju, da bi se vsakemu posebej zahvalili. Zato izrekamo na tem mestu vsem udeležem-cem njegove zadnje poti, vsem daroval-cem vencev in cvetja, vsem, ki so ustno ali pismeno izrazili svoje sožalje, pred-vsem pa č. duhovščini, godbi in pevske-mu zboru »Drava«, iskreno zahvalo.

Maribor, dne 16. februarja 1940.

Zalujoča soproga in otroci — ter ostalo sorodstvo

Božja previdnost je poklicala k Sebi našo ljubljeno soprogo, milo mamico

ŠTEFKO KULOVEC

Na zadnjo pot jo spremimo v nedeljo, 18. februarja, ob pol štirih Popoldne iz Pugljevje ulice 27 (Gortanova ulica 6, Kodeljevo) na štepanjsko pokopališče.

Ljubljana, dne 16. februarja 1940.

ŽALUJOČI OSTALI

Jakob K. Heers

17

5.

Berninski kralj

»Nikoli? Menite, da res ne?« je dejala Cilgija prezirljivo in se obrnila, da bi odšla.

»Še trenulek, gospodična Premont,« je prosil Paltram, ki je bil tudi vstal. »Povejte mi, ali živijo zares ženske kakor Katarina Dianti?« Njegov glas je zvenel, kakor bi prosil za odrešilo razodetje.

»Malodušna reva ste, Marko Paltram,« mu je vrgla v obraz.

»Ne glejte me tako prezirljivo,« je zavpil, »ne morem tega prenašati.«

Tedaj je opočasnila korake in ga bistro pogledala.

»Marko Paltram,« je rekla počasi in resno, vendar z odtokom segavosti, »skofoovski tiskar Pavel Vergerij je prižgal Engadinu luč, ki sveti ljudstvu in mu ozarja življenje kakor berninska svetloba do-line in jezera. Izza njegovih in Katarine Diantijeve časov sta postila in kronika ponos vsake engadinske hiše, in med temi gorami živi izobraženo ljudstvo.«

»Kaj hočete s tem povedati, gospodična Premont?«

Marko Paltram je planil k njej.

»Sami veste tako dobro ko jaz,« je nadaljevala, »luč, ki je sve-tila Engadinu, ugaša. Izseljevanje povsod. Življenje odtoka iz naših dolin in kdo ve: kjer se dvigajo danes cvetoče vasi Pontresina, Sa-maden, St. Moritz, pa tudi vaš Madulein, se bodo videle v sto letih samo še razvaline, in narod bo dajal, da je živel v teh dolinah nekda-j srečno ljudstvo.«

Trepetal je. »Gospodična Premont!«

In zopet ga je pogledala bistro s svojimi velikimi, zmagonosnimi očmi.

»Marko Paltram, ako bi nekdo vstal in prižgal Engadinu zopet svetilko življenja! Ako bi mu prinesel luč z vrha Bernine! Tedaj bi smel pričakovati, da bo našel tudi on ljubezen kakor Pavel Vergerij, žensko ljubiven, ne manjšo, ki je z njo ljubila Katarina Diantil Toda seveda, storiti mora nekaj več, kakor loviti gamse!«

Še enkrat ga pogleda, plamenče, in Cilgija Premont odide proti večerni zarji, ki vstaja velika in lepa nad severnimi gorami, podoba je, da se hoče krasna postavla vanjo potopiti.

»Cilgija Premont!« Po gori in dolu se razlega njeno ime in Marko Paltram je pozabil, da je hotel oditi na lov.

»Ako bi prinesel kdo luč z vrha Bernine!«

Na obisku v St. Moritzu!

V poletnem jutru gresta župnik Tass in Cilgija po krasni poti med zelenjem macesnov in jelk in v globoko, tiho gozdno radost se svetita z desne strani čisti vasiči Samaden in Celerina.

»Prav pri tem starem poraslem macesnu je bilo,« pravi župnik, »kjer me je Lovrenc Gruber tako nujno prosil, naj storim vse, da bi te pridobil za njegovega sina. Boš videla, da bo mladenič nekega dne prijel pred župnišče.«

»Bilo bi zaman,« odvrne Cilgija, oblečena v očarljivo svetlo poletno obleko po kroju, ki je prišel polagoma iz Francije v gorati svet. Nadvse ljubka in ko gozdna pravljica je videti, je pomislil župnik.

Nenadoma pa ploskne mladenka z rokami in klikne od radosti: »Zrcalo — ne, duša, duša gozda!«

Stopila sta bila popolnoma na jaso, kjer počiva sredi jelovja na vzpetini med Pontresino in St. Moritzom močvirno stazersko jezero.

»Kakšno prečudno jezerce!« nadaljuje zamisljena. »Od daleč se vidi neprodno in skrivnostno ko noč, toda zdaj poglej — ta ble-steča čistost! Njegove vode zrcalijo nebo in gorske vrhove, in vendar niso globoke! Vidi se do črnege dna, na njem ležijo trohneča debela kakor mrtva trupla.«

Stopila je na položni breg, pokleknila in hotela iztegniti roke v vodo.

Toda nenadoma je zavpila: »Breg se maje!«

»Da, nazaj, neprevidnica!« je zaklical župnik in smejoč se svoje-mu strahu je pritekla k njemu.

»Kaznovana radovednost!« se je smejal župnik in postál. »Le poglej ga, to malo, tiho jezerce! Mar ni nedolžno ko speče dete? Vendar ni zahtevalo nobeno toliko človeških življenj ko to. Topla, čista vršina vabi, da se v njej okoplješ. Kdor pa izpusti z rokami breg, je brez rešitve izgubljen. Ene noga se vgrezne v močvirno dno; ko se druga upre, pograbi blato tudi njo in vsak dihla potegne kop-alca globlje v močviro. Z vsakim utripom srca se pogrezne za širino prsta, voda mu doseže prsi, usta, zadnji kriki, potem štrli samo še dve roki navzgor, naposled se strneta voda in blato nad prsti. Ako bi slučajen popotnik ne našel obleke na bregu, bi se nikoli ne izve-delo, da se je tu nesrečen človek bedno pogreznil in utonil.«

»Strašno jezerce! Kdo bi mislil, da je tako brezdanje, ko je ven-dar tako lepo!«

Mračno zasanjana je gledala Cilgija v daljavo.

»Jezero je kamogaskarsko,« je dejal župnik.

Cilgijin obraz je dobil še bolestnejši izraz. Mislila je na Marka Paltrama.

Kakor to jezero naj bi bil? V kakšno čudovito, plamtečo dvojico oči je pa bila gledala nedavno tam ob gozdu, v kakšen od duhovne sile prežet obraz! Vroče upanje in prepričanje je od tiste ure živel v njej, da bo Paltram po njej mož velikih dejanj. Toda skrivala je svojo nado tako globoko, da tudi s svojim stricem ni hotela o njej govoriti.

Molče sta korakala od skrivnostnega jezera med drevjem, ki ga je jutrnje sonce rdeče obsevalo, in sta prispela na majhno tiho trato, na kateri je stalo samotno poslopje. Pred njima se je zdaj na mah zasmejal svet okoli St. Moritza.

Iz bistrega jezera, ki jima je ležalo pravilčno pred nogami, so se utrinjali zeleni in modri žarki, in St. Moritz, vasiča, ki se je s svojim posevnim, vitkim stolpom starovečno ljubezljivo dvigala na pobočju, se je zrcalila v ljubki višini vode. Za jezerom so zelenele košenice; pod njimi, zakrite na pol z gozdnatimi grčki, so se opalno lesketale zopet vode. Nad njimi je dvigala Margna svojo lepo, pohlevno in Piz Julier svojo ponosno, roboto glavo, in čudovita srežna luč je lila z njiju v poletno sliko.

Cilgija je stala s sklenjenimi prsti molče pred čisto lepoto tega krajinskega prizora.

»Prav imaš,« je dejal župnik, z nasmehom zroč na sklenjene roke svoje nečakinje, »slika tu je kakor molitev.«

»Kakšno nasprotje med obema tako sosednima jezeroma!« je dejala. »V onih vodah je noč in noben sončni žarek je ne more iz njih pregnati, v teh tu se sonči dan, in kar luči in radosti lebdi v zraku in okoli gorskih vrhov, jo je vsrkalo v svoje tokove.«

»Jezero je podoba mirne, vedre ljudske duše Engadina,« je z zadovoljstvom potrdil župnik.

Tedaj sta pridržala od šentmoritzkega nabrežja dva ribiška čolna po svetlosinji vršini. V vsakem sta stala po dva mladeniča in vsi so mahali s klobuki, ko so uzrli Cilgijo in župnika.

»Konradin Flugi in Lucij Planta, Fortunat Lorsa in Andrej Saratz,« je radostno vzkliknila Cilgija.

Krasna štiriperesna detelja prijateljev! Na vse zgodaj so se bili sešli in so presenetili ljube posetnike s sprejemom na jezerski obali.

Cilgija je stopila v prvi župnik v drugi čoln in v srečni vožnji sta nesli ladijci razigrano mladino in vedrega župnika po razsvetljenem jezeru. Na enem njegovih bregov je povešal lep gorski gozd svoje veje v tok, na drugem se je dvigala iz bohotnega žametnega zelene seno-žeti bela vasiča St. Moritz.